

Bekymring og pessimisme for 2009: Forbereder kriseår

■ Side 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18 og 19

Rosenkilden

NÆRINGS-
LIVS-
MAGASINET
NR. 10 - 2008
ÅRGANG 15

UNDERSØKELSE: Næringsforeningen spurte 700 bedrifter i regionen om hvordan de rammes av finansuroen. Bekymringsfullt mange setter nå bremsene på.

Hva fikk 2008-sponsorene igjen?

Hele 140 av regionens bedrifter åpnet pen-
gesekken for Stavanger2008 og sørget for at
folket fikk oppleve korsang, parader, eventyr
i landskap, dansere og skiakrobater i fullsatt
snøamfi. Men hva fikk egentlig næringslivet
tilbake?

■ Side 27, 28, 29, 30 og 31

ONS får tøff konkurranse

Veletablerte ONS får ny og tøff konkurran-
se innen vekstområdene fornybar energi og
CO2-håndtering. Tidligere denne høsten så
det første Scandinavian Renewable Energy
Forum (Scan-REF) dagens lys i Oslo og på
Lillestrøm.

■ Side 40 og 41

Slik leder du i motgang

I nedgangstider finner du ut om du er en
god eller dårlig leder. Stein M. Jåtten,
Knut Olav Olsen og Øivind Bjørnson møtte
Rosenkilden for å diskutere finansuro og
ledelse. De er enige om hvilken ledelses-
form som nå blir viktig.

■ Side 12, 13 og 14

10

I løpet av noen få uker ble økonomien i Stavanger Aftenblad snudd på hodet. Finansuroen førte til en bråstopp i stillings- og bolig-annonsene. Nå forbereder avisens nye adm. direktør, Hans Abrahamsen, seg på vanskeligere tider.

44

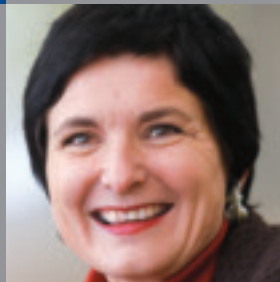
En stolt styreleder i Stavanger Turistforening, Per Hanasand, tror at den nye fjellstuen på Preikestolen blir en suksess, men for foreningen er prosjektet et stort løft.

50

Norske Shell ble tildelt Næringsforeningens Kompetansedelingspris for 2008.
- Kompetansedeling er den viktigste årsaken til Norske Shell sin suksess, sier en stolt toppsjef David Loughman.

32

- Vi har modige kulturpolitikere i Stavanger. Politikere som blant annet forstår at det er en nær sammenheng mellom vekst i næringslivet, trivsel, livsutfoldelse og et levende, kreativt kulturmiljø, sier kultursjef Siri Aavitsland.

Rosenkilden følger redaktørplakaten. Ansvarlig redaktør: Jostein Soland. Redaktør: Harald Minge. I redaksjonen: Erik Lindboe, Egil Rugland, Frode Berge, Trude Refvem Hembre, Cathrine Gjertsen og Elianne Strøm. Utgivelse/produksjon/layout: Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Telefon: 51 51 08 80. Telefaks: 51 51 08 81. E-post: post@stavanger-chamber.no. www.stavanger-chamber.no. Opplag: 14.000. Trykk: Kai Hansen Trykkeri AS. Fotografer: Haagen Tangen Eriksen og Philip Tornes /BITMAP. Første siden: Bildet av Silje Finnskog Jensen, UpSource. Årgang:15. Redaksjonen avsluttet 24. november 2008.

INNHold

LEDER	SIDE 3	MEN HVA FIKK DE EGENTLIG TILBAKE?	SIDE 27-31
KILDEN	SIDE 4-5	VI MÅ VÆRE KULTURBY	
REGIONENS NÆRINGSLIV		HVER DAG - HELE ÅRET	SIDE 32-34
FORBEREDER KRISEÅR	SIDE 6-7	KA DÅ ITTEPÅ-ROLF	SIDE 36-38
FORSIKTIGHET OG SKEPSIS,		ONS TRUES AV OSLO-KONKURRENT	
MEN FORTSATT HÅP	SIDE 8-9	I FORNYBAR ENERGI	SIDE 40-41
PLUTSELIG FORSVANT BARE INNTEKTENE	SIDE 10-11	VIKTIGE SPØRSMÅL OG SVAR OM RYFAST	SIDE 42-43
SLIK LEDER DU I		LIVSKRAFTIG 121-ÅRING	SIDE 44-46
VANSKELIGE TIDER	SIDE 12-14	NÆRINGSTREFFET	SIDE 48-49
HAR IS I MAGEN	SIDE 16-18	KOMPETANSEDELINGSPRISEN	SIDE 50-51
KOMMUNIKATØREN	SIDE 19	KULTURBØRSEN	SIDE 52-53
ÅRETS MÅLTID BLE EN FESTKVELD	SIDE 20-21	INNSIKT OG UTSYN	SIDE 55
RENNESØY OG STAVANGER		MØTER I NÆRINGSFORENINGEN	SIDE 57
MÅ GÅ FORAN	SIDE 22-23	NYTT FRA BRUSSEL	SIDE 58
KOMMUNEDEBATTEN GÅR VIDERE	SIDE 24	STYRELEDEREN	SIDE 61
140 BEDRIFTER SPONSET 2008!		NYTT OM NAVN	SIDE 62

Stor bekymring i regionens næringsliv

I sitt foredrag under Næringstreffet, avlyste Kåre Valebrokk finanskrisen. Næringsforeningens medlemmer er imidlertid langt fra sikre på at det hele er over. I en ny undersøkelse foretatt av Rosenkilden, uttrykker regionens ledere betydelig pessimisme.

Valebrokk har likevel helt rett i sitt resonnement om at Norge har et annet utgangspunkt enn USA, og at det er viktig å skille krisene fra hverandre. I USA har bank- og forsikringskjempene veltet på grunn av en stor mengde lån til boligkjøpere som ikke har vært i stand til å gjøre opp for seg. I Norge er det en påvirkning fra utlandet som har skapt uro og tillitskrise i finansnæringen.

700 SVAR OG STOR BEKYMNING

I disse dager sitter ledergruppene i regionens bedrifter og ser inn i glasskula for 2009. Budsjettpoleringen har neppe vært vanskeligere. Vil bankene stramme inn på utlånsviljen? Vil uro og pessimisme føre til lavere aktivitet? Vil renten gå i været?

Ifølge Rosenkildens undersøkelse basert på svar fra 700 av regionens medlemsbedrifter, er det få som tør konkludere som Valebrokk. Hele 57,3 prosent av de som svarte tror at 2009 kommer til å bli vanskelig, og at driften vil preges av finansuroen. Like mange sier at de allerede har tatt høyde for dette i 2009-budsjettene, mens hver femte som svarte frykter at det kan bli aktuelt med oppsigelser neste år.

Vi ser med andre ord finanskrisens mekanismer slå ut i full blomst. Resultatet av utredningen er ikke bare et symptom på desperat mangel på forutsigbarhet. Mange har allerede fått føle finansuroen på kroppen. Industrien, boligmarkedet, reiselivet, bilbransjen og restaurant-sektoren er blant aktørene som opplever bremsen i økonomien. I denne utgaven av Rosenkilden intervjuer dessuten Aftenbladets nye direktør, Hans Abrahamsen. I løpet av noen heftige uker i tredje kvartal ble resultatet redusert med hele 88 prosent. Når realøkonomien rammes, forsvinner stillingsannonseene. Annonsebildene i Aftenbladet er sannsynligvis regionens mest nøyaktige konjunkturbarometer.

SKREKKSCENARIER FRA IRIS

Å sette bremsene på nå, er selvsagt en elendig medisin for markedet. På den annen side kan vi ikke forvente at regionens mange bedrifter først og fremst sitter og funderer på hvordan man kollektivt skal løse finanskrisen. De må tenke på sin egen situasjon, sine egne ansatte og egne eiere. Men spørsmålet er hva som vil skje dersom alle setter bremsene på samtidig? Det vet vi tilfeldigvis en del om, og det er ikke lystig lesning.

For: 11. november presenterte Iris og Berrefjord & Thomassen forskningsrapporten "Scenarier 2020 – kampen om kompetan-

sen". Den beskriver fire scenarier fram mot 2020, og spørsmålet er om vi lykkes med nøkkelfaktorene kompetanse og innovasjon. I to av scenariene går det oss bra, men i de to andre maler forskerne fanden på veggen. For hva er det verste som kan skje nå?

Jo, finanskrisen skaper usikkerhet, hvilket betyr kostnadsutt, oppsigelser og nedbygging. Resultatet er redusert innovasjons- og risikovilje. Bankene er mindre villige til å låne ut penger. Vedtatte investeringer går sin gang, men kjent teknologi prioriteres framfor ny. Mangel på innovasjon utvikler ingen alternativer til tradisjonell olje- og gassvirksomhet, og regionen hektes av i teknologiutviklingen. Allerede har vi for øvrig tapt terreng på dette området, for i år etablerte Oslo en årlig skandinavisk konferanse om fornybar energi. Men ifølge det dystre scenariet blir det verre etter hvert, oljeboblen sprekker og forsknings- og utviklingsavdelingene i de fleste selskapene flytter til Oslo fordi StatoilHydro gjør det. Og dermed er en epoke med vekst og velstand over.

VED EN SKILLEVEI

Det trenger ikke gå slik med oss, men vi står ved en skillevei hvor oljebransjen, finansnæringen, offentlig sektor og kompetanseaktørene i regionen må ta lederskap. Nøkkelen er at innovasjonsevnen opprettholdes – også i nedgangstider. At regionens kommuner står samlet og opptre kollektivt er dessuten helt sentralt. Med dette utviklingsbildet som bakteppe, er det uforståelig at noen kan bruke regionens suksess gjennom de siste tiår som argument mot å se på dagens kommunestruktur.

Hva kan du gjøre som bedriftsleder i tider som dette? En av Næringsforeningens medlemsbedrifter har formulert sju spørsmål som enhver leder i denne vanskelige tiden bør stille seg selv. De kan komme godt med i budsjettpoleringen:

1. Hva skjer med kunderelasjonene når du kutter kostnader?
2. Hvem skaper inntekter når du kutter kostnader?
3. Hvordan tar du markedsandeler i usikre tider?
4. Hvordan skaper du engasjement i usikre tider?
5. Kan usikre tider skape nye muligheter for din virksomhet?
6. Hva gjør du for å ta ut medarbeidernes potensial i usikre tider?
7. Skal du være med på nedturen, eller tar du grep for å redusere den?

Lykke til!

Om bomveier og veibom

Våre bomveier er en veritabel veibom. Næringsforeningen i Stavanger-regionen er prinsipielt imot bomveier. Vi har likevel måttet anbefale at passeringssatsen nå økes til kr. 25. Hvis ikke blir det ikke veier på oss i det hele tatt. Bompengene er blitt kjernen i norsk veifinansiering. Hvorfor ikke heller kreve inn denne skatten over bensin- og dieselkjøpene?

I innværende år krever vi inn mer enn fire milliarder kroner i bompenger her i landet. Hele systemet oppleves som mer og mer meningsløst. I Setesdal går nærmere halvparten av bompengene til å finansiere selve innkrevingen. Slikt blir det ikke mye vei av...

For våre etterkommere må dagens bompengesystem arte seg som en oppvisning i kollektiv dumskap eller selvpining. Fraværet av fornuft er påfallende.

Målet med satsingen på samferdsel har ikke vært å gjøre livet vanskeligst mulig for flest mulig. Derfor varslet statsminister Stoltenberg på Arbeiderpartiets landsstyremøte den 4. september i høst et "krafttak for samferdsel" av tre grunner. – Fordi vi må bedre framkommeligheten. – Fordi vi må satse på miljøet. – Og fordi vi må ta et krafttak for trafikksikkerheten. Noe kom i statsbudsjettet for 2009, og mer kommer i Nasjonal Transportplan i desember.

DA BOMVEIENE KOM

Bomveiene skulle redusere miljøbelastningen på våre storbyer. På kveldstid og i helgene skulle vi ha gratis passeringer. Vi fikk Nord-Jæren bompengeselskap.

Ikke på noe annet sted i dette landet står veibommene tettere enn på Nord-Jæren. Disse er en kime til farlige trafikksituasjoner – som på Figgjo og Tasta. På flateste Forus-sletten må trafikken ned i 60. Den trege trafikken går enda tregere. Med enda lengre venting.

Bompengene er blitt som en hvilken som helst annen skatt – du betaler ikke nødvendigvis for en vare eller tjeneste, men legger penger inn til fellesskapet der våre folkevalgte finner det mest regningsvarende å bruke dem. På Nord-

Jæren har vi mange folkevalgte i mange kommuner. Derfor står bommene tettere hos oss. Nå er det ikke lenger snakk om mindre trafikk inn i byene for å spare miljøet. Bompengene er blitt kjernen i vår nye veifinansiering. Krever vi ikke inn bompenger, stiller ikke staten opp. Derfor blir naturlig nok avstanden mellom bommene stadig kortere fordi bommene også må brukes til å finansiere strekninger som du skal betale for når du bruker dem – som tilfellet var med Rennfast og nå i Hunnedalen.

DE BOMVEIENE VI HAR

Vi kan gratulere hverandre med ny bompengefinansiert Rv44 i Sandnes, Klepp og Time – med utsikter for også å få orden på de kronglete Hinnasvingene. Og disse veiene er blitt betalt av deg og meg – selv om vi skulle bo på Tasta eller i Randaberg – og sjelden eller aldri bevege oss inn i disse områdene.

Når det så blir spørsmål om å sette opp bompengesatsene, sier Sandnes nei. Mens Risavika-tangenten og Solasplitten i Sola, Randaberg og Stavanger nettopp venter på penger fra hele regionen for å kunne realiseres. Av slikt blir det krangel og dårlig naboskap.

For hver bomkrone vi får inn på Nord-Jæren, går 15 øre til administrasjon og drift – med mye heft for mange. Bompengene er blitt en regelrett veiskatt. Da må det i fornuftens navn være langt lettere å kreve denne inn over bensin- og drivstoffkjøpene. Rett og slett som den regionale veiskatten den er – som så kan tilbakeføres til den regionen den ble innkrevd i. Da hadde tilnærmet 100 prosent av bompengene kunnet gå til veiformål.

DEN NORSKE VEIBOMMEN

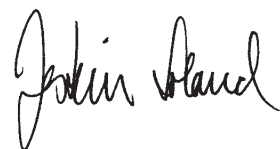
Historien vil vite å fortelle om den norske veibommen:

Når Norge kanskje er på sitt rikeste, demonstrerer vi en underlig form for kollektivt armod. Og det på en måte som stjeler vår tid og våre penger og gjør hverdagen unødvendig utrivelig. Samtidig som vi svekker vår konkurransekraft: vi våger ikke å investere tilstrekkelig i utdanning/forskning og samferdsel av frykt for inflasjon. Derfor kan vi låne tyskerne penger til nye motorveier til 2 prosent rente, mens du og jeg på passere veibommer som er finansiert med opptil 8 prosent rente.

Aktivitetsnivået i Fastlands-Norge må ikke bli for høyt, får vi høre – et utsagn som med tverrpolitisk enighet velsignes med handlingsregelen.

Samtidig øker offshoreindustrien mot nye rekordomsetninger – opp fra ca 100 milliarder norske kroner til ca. 130 i løpet av de siste to årene...

Derfor spør vi om ikke det ville være klokt å holde litt igjen på aktiviteten i olje- og gassproduksjonen. Slik at vi kunne tillate oss å satse på kunnskap og samferdsel – i et kunnskapsdrevet samfunn – der vi vet at funksjonalitet og trivsel som gjennom en klok samferdselspolitikk er aller viktigst i konkurransen om arbeidskraften.

Ny Rosenkilden-undersøkelse: Regionens næringsliv

Rosenkilden spurte 700 av Næringsforeningens medlemsbedrifter om hvordan de tror det vil gå i 2009. Resultatet er nedslående og bekymringsfullt, for nå setter de fleste bremsene på.

Tekst: Harald Minge

Grafikk: Trude Refvem Hembre

Hele 57,3 prosent av lederne vi spurte svarte at deres egen bedrift vil bli negativt påvirket av finanskrisen i 2009, og mange er i disse dager i gang med å treffe nødvendige tiltak for å redusere risikoen. 56 prosent av de spurte sier nemlig at finanskrisen får konsekvenser for budsjettene som nå utformes.

De siste ukene har mediene varslet at flere lokale selskaper nedbemanner, og i undersøkelsen mener hver femte respondent at finanskrisen kan føre til oppsigelser i året som kommer.

For at næringslivet skal kunne snu en negativ trend i vanskelige perioder, er det nødvendig med forutsigbar finansiering. Da er det ikke spesielt beroligende at 32,4 prosent av de spurte tror det blir vanskeligere å få banklån eller kreditter i 2009.

FÅR STORE RINGVIRKNINGER

Adm. direktør i Sparebank 1 SR-bank, Terje Vareberg, tror oppbremsingen får store ringvirkninger i hele verdikjeden.

- Det rammer realøkonomien, og det er selvsagt ikke bare industrien som lider. Restauranter blir dårligere besøkt, bilbransjen rapporterer om bråbrems i salget, bolig- og hytteprosjekter legges på is og reiselivet rammes. Overalt i næringslivet meldes det om nye utfordringer, kostnadskutt og nedbemanning, sier han, men advarer sterkt mot for mye svartsyn selv om næringslivet roper varsko.

- Pessimismen må ikke få ta styringen. Vi må ikke stenge lommeboken, for det er antakelig den dårligste kuren mot vanskelige tider. Et positivt trekk er den høye aktiviteten innenfor olje- og gasssektoren, og den er positiv for de økonomiske utsiktene i regionen, sier han, men er likevel tydelig på at året som kommer vil merkes.

- Norge vil også få føle den økonomiske nedturen, og da på flere måter.

Rentestigningen de senere år har tappet husholdningene for betydelig kjøpekraft. Det vil nok merkes utover vinteren av mange bedrifter som leverer varer og tjenester til norske forbrukere. Norske eksportbedrifter vil etter hvert merke redusert etterspørsel etter viktige eksportvarer. Prisen på metaller og andre råvarer faller kraftig og produksjonskutt

og permitteringer kan bli følgen, frykter han.

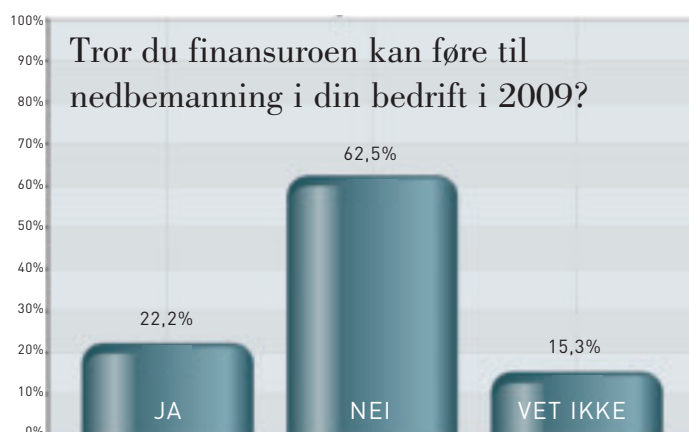
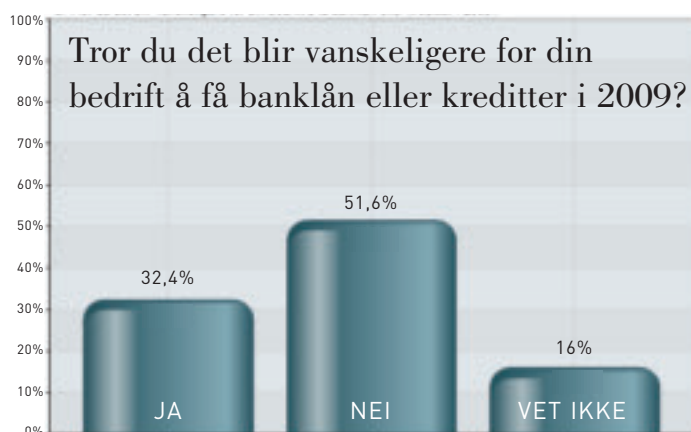
- BANKENE STRAMMER INN

En avgjørende faktor framover er bankenes utlåns- og kredittvilje. Er det grunn til å frykte at det blir vanskeligere å få lån eller kreditter i 2009?

- Det norske finanssystemet er kommet i ulage. For å låne ut penger, må bankene låne penger i de internasjonale kapitalmarkedene. Disse kildene har tørket helt ut. Dette er bakgrunnen for at Stortinget har vedtatt en låneordning for bankene i Norges Bank. Dette ser ut til å bli en kostbar ordning, men den sikrer i alle fall at husholdninger og bedrifter får tilgang til lån, men ikke nødvendigvis i henhold til behovene. Tilgang til lån og kreditter er viktig for å hindre at strømmen av varer og tjenester i samfunnet skal stanse helt opp, men merkbare innstramminger fra bankene vil vi måtte forholde oss til i året som kommer, sier Vareberg.

MOT NORMALT NIVÅ?

Iris-forsker Martin Gjelsvik presenterte i november forskningsrapporten "Scenarier 2020 – kampen om kompetansen" hvor fire ulike scenarier fram mot 2020 beskri-

forbereder kriseår

Terje Vareberg, adm. direktør i Sparebank 1 SR-bank, tror oppbremsingen i regionens næringsliv får store konsekvenser for hele verdikjeden.

ves. Etter å ha studert resultatene av Rosenkildens undersøkelse, er han faktisk ikke så negativ - forutsatt at bankene fortsatt er villige til å låne ut penger.

- Utfallet for regionen er helt åpent. Nå hersker riktignok usikkerheten, og derfor omarbeides budsjettene. Samtidig har lederne i næringslivet lett for bare å se seg ett år tilbake. De siste årene har tross alt vært "all time high", og da må vi stille spørsmålet: Nærmer vi oss ikke bare et normalt nivå?, spør Gjelsvik, som tror at oppgangstidene vi har lagt bak oss forsterker følelsen av nedgang.

KAN KOMME STYRKET UT

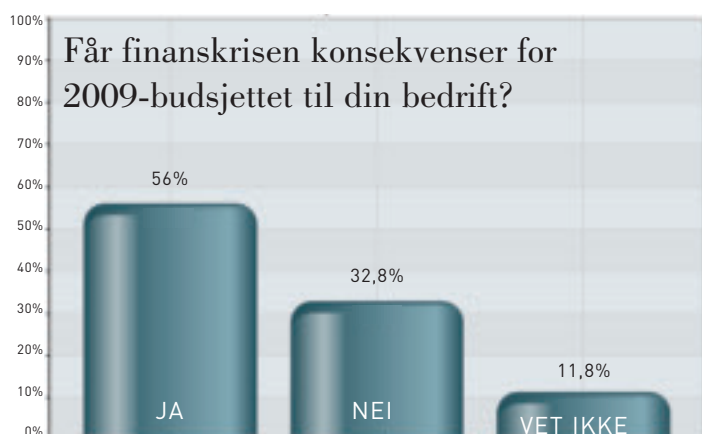
- Jeg velger meg nå et positivt scenario. Dersom vi ser mulighetene framfor å drives av frykt, kan vi komme styrket ut. For eksempel kan det være at vi på mange områder får flere ledige hender. Det kan bety at entreprenørene kan flytte fokus fra bygging av boliger og næringsbygg til anlegg og bygging av infrastruktur. Dermed bør nedgangstidene være en glimrende mulighet til å få fart på viktige prosjekter som kollektivtransport på Nord-Jæren og Rogfast. Det samme gjelder innenfor olje- og gass. Dersom etterspørselen etter tradi-

Iris-forsker Martin Gjelsvik tror at regionen kan utvikle seg i nedgangsperioden, men at det forutsetter utlånsvilje hos bankene.

sjonelle produkter avtar og ledig kapasitet oppstår, kan det være enklere for oss å få etablert Stavanger-regionen som europeisk energiby, sier Gjelsvik, som likevel ser et farlig skjær i sjøen.

- Dette krever finansiering! Hvis bankene blir for forsiktige og kun tenker på å sikre seg selv, ja da kan vi gå glipp av mange gode muligheter i den kommende perioden. Vår suksess avhenger dermed av bankenes risikovilje, sier Gjelsvik.

Forsiktighet og skepsis,

Næringslivslederne Rosenkilden snakket tror det er viktig å forberede seg på vanskelige tider, og mange har allerede truffet tiltak for 2009. Men selv om mørke skyer lurer, sporer vi også optimisme og utsikter til nye muligheter.

Navn: Alfred Ydstebø
Stilling: Konsernsjef og styreleder
Bedrift: Acta

1. - Ja. Acta gir investeringsråd. Den jevne investor er mer forsiktig i lys av finanskrisen. På den andre siden merker vi en stor pågang fra kunder som ønsker mer informasjon om hva krisen betyr for dem, og hvilke muligheter som åpner seg opp.

2. - Vi har varslet kostnadsutt for å tilpasse organisasjonen den aktuelle markedssituasjonen.

3. - Vi antar at det blir innstramning av bankenes kredittgivning.

4. - Finansuroen har ført til større usikkerhet, noe som i sin tur har gjort at mange ønsker mer informasjon - gjerne mer nyansert informasjon enn det de opplever at de får i mediene.

Navn: Charles Tjessem
Stilling: Daglig leder
Bedrift: Charles & De

1. - Vi håper selvfølgelig at vi ikke skal merke noe, men vi får se! Justering av konsept og mange bein å stå på er og blir viktig for oss i 2009 og årene framover.

2. - Vi bygger om og justerer konseptet og satser på å være et hyggelig møte/treff-punkt i årene som kommer.

3. - Selvfølgelig, men samtidig så går mye av dette også på behov for finansiering, kommunikasjon osv. med den enkelte bedrift.

4. - Vi har ikke merket noe så langt, faktisk tvert om. Vi har en økning på 13 prosent så langt i år og har dermed sett

lite til det mange snakker om.

Navn: Trygve Forgaard
Stilling: Daglig leder/rådgiver
Bedrift: Markedsføringshuset

1. - Vi har ikke budsjettert med nedgang - tvert i mot. Vårt mål er å øke omsetningen. Tradisjonelt gjør vi det best i oppgangstider og i nedgangstider - og ikke på toppen av konjunktorene. I gode tider forsøker mange å kopiere klassikeren "Sola reker, video og tepperens", og man slipper unna med middelmådige leveranser. I dårlige tider blir fokuset større på kundetilfredshet og omdømmebygging.

2. - Vi håper å skrive samarbeidsavtaler med de største kundene våre for å ha en forutsigbarhet for begge parter. Alle i organisasjonen må prestere dersom man ønsker å komme styrket ut av finanskrisen. I samarbeidsavtalene tilbyr vi helhetlige løsninger for å skape høy intern og ekstern kundetilfredshet og et godt omdømme.

3. - Definitivt! Jeg frykter for at boligmarkedet vil gi oss større utfordringer enn vi kommer til å like. Folk har tatt opp store lån basert på høye boligpriser og lave renter. Dersom ikke kredittmarkedene normaliseres, blir bankene konservative for å sikre seg. For oss i Stavanger-regionen vil dette kunne slå ut enda hardere enn andre regioner. Ved lav oljepris over lengre tid, kommer det konkurser og høy arbeidsledighet.

4. - Veldig bransjeavhengig, men det ser ut til at de fleste lederne vi jobber med har vært ute en vinternatt før. ACTA er en av våre kunder - og de er et godt eksempel på dette. De sliter - men de investerer like mye i kunderelasjonene nå som før.

SPØRSMÅLENE

1. Blir din bedrift negativ påvirket av finanskrisen i 2009? I såfall; på hvilken måte? Hvis ikke: Hvorfor?

2. Hvilke tiltak setter dere inn, for eksempel i forbindelse med 2009-budsjettet?

3. Et det grunn til å frykte at det blir vanskeligere å få banklån eller kreditter i 2009?

4. Hva er ditt generelle inntrykk av hvordan finansuroen preger dine kunder eller oppdragsgivere?

I Stavanger-regionen har ting alltid gått i store opp- og nedturer, jeg velger å tro at vi er skrudd sammen på en måte slik at vi fikser slike utfordringer - og kommer styrket ut av det, men det krever omstillinger og at vi bretter opp ermene. Jeg er av den oppfatning at Stavanger-regionen trenger en ordentlig kalldusj for å begynne en sårt etterlengtet omstilling. Vi er altfor avhengig av tradisjonell oljerelatert virksomhet. Vi må satse mer på alternative løsninger og jeg mener at vi må bruke oljepengene våre på å ta en lederposisjon i forhold til miljø og nye energibærere.

Navn: Ståle Kyllingstad
Stilling: Konsernsjef
Bedrift: IKM-Gruppen

1. Litt. Forventer større forsiktighet hos våre kunder.

2. Ingen.

3. Ja.

4. Større forsiktighet, mindre lyst til å investere/satse/eksandere.

men fortsatt håp

Navn: Jan Arvid Johansen
Stilling: Salgs- og markedssjef
Bedrift: Block Berge Bygg A/S

1. - Ja! Vi merker noe uro hos enkelte kunder, selv de som sitter med kapital, men som sliter med å få inn leietagere/kjøpere til prosjektene. Vi har heldigvis vært lite eksponert i boligmarkedet. Vi forventer tregere marked og lengre beslutningsprosesser.
2. - Vår ordresituasjon er relativt god for 2009, vi spisser fokus på den delen som må inn for å ha full sysselsetting for hele 2009. Kostnadene reduseres og vi legger opp til å kurse/oppdatere våre medarbeidere i eventuell dødtid i produksjonslinjene. Vi tror de fleste vil komme seg i gjennom 2009 på ett eller annet vis, i og med brukbar ordresreserve, men 2010 kommer til å bli tøft for en del virksomheter.
3. Enkelte bedrifter med høy belåning og lav egenkapital vil nok merke begrensning på kapitaltilgang. Bankene stiller sannsynligvis større krav til egenkapital.
4. Kundene er avventende. De evaluerer prosjektene/prisene og forventer kanskje en noe urealistisk prisnedgang på enkelte produkter/tjenester.

Navn: Cato Helmersen
Stilling: Regionsjef Steen & Strøm
Bedrift: Kvadrat

1. - Noe påvirket dersom krisen forsterker seg, med svakere omsetningsutvikling. Inflasjonen tar av noe. Rentenivå viktigere enn børsutviklingen.
2. - Fokuserer på "need to have" og ikke "nice to have" når det gjelder investeringer og vedlikehold.
3. - Ingen problemstilling i 2009.
4. - Kundene er noe mer avventende med dyre innkjøp. Gjelder særlig kapitalvarer, som vi i liten grad selger. Fokus på gode kjøp, billige varer, men skal være kvalitet. Fokus på å sikre verdier ved ikke å gjøre risikoinvesteringer.

Navn: Pål Hjorth Berge
Stilling: Daglig leder
Bedrift: FASETT AS

1. - Det er umulig å spå sikkert om dette, men vi tror vi er nokså robuste siden vi jobber med solide selskaper i bransjer som trolig ikke får den store smellen i 2009.

I tillegg er det mange selskaper som ser at nettopp vanskelige tider krever mer offensiv markedsføring i kampen om kundene. Det betyr oppdrag for oss. Vi er optimister og tror at det er mulig å gå "motstrøms" i dårligere tider, men det vil tiden vise.

2. - For det første har vi ikke vokst vilt i de gode årene, men fokusert på bunnlinjen, og å beholde og utvikle en sterk kundebase basert på solide kunder med langsiktige behov og mål. Vi er ikke et "quick fix"-byrå, men en langsiktig partner innen merkevarebygging og kommunikasjon. For å møte tøffere tider startet vi etter sommeren 08 mer offensive tiltak i markedet for å øke porteføljen uten vesentlig økning i bemanning. Det har så langt vært vellykket.

3. - Som et selskap med begrensede behov for finansiering og en solid historikk sammen med vår bank, anser vi ikke dette som en stor utfordring framover.

4. - Alle er naturlig nok "på alerten" i disse tider, også vi. Men siden vi ikke er mye inne i de mest utsatte bransjene merkes det så langt lite. Imidlertid vil jo dette merkes i flere og flere bransjer om det blir så galt som mange spår. Mitt inntrykk er at alle er bevisst på dette, men ikke lar seg lamme av alle negative nyhetene og tenker positivt.

Navn: Christian Rugland
Stilling: Konserndirektør CFO
Bedrift: Scana Industrier ASA

1. - Det er vanskelig å forutse de realøkonomiske konsekvensene av finanskrisen. Vi mener imidlertid fortsatt at utsiktene våre fremover er gode og vi har en robust ordresreserve. Likevel vil et mer krevende marked stille høye krav til virksomheten både i forhold til inndrivelse av fordringer, å holde kostnadene nede, samt å selge de rette produkter. Disse oppgavene har høyere prioritet enn volum i det korte perspektiv.
2. - I 2009 vil vi ha fokus på kostnadseffektiv drift, kvalitet og leveransedyktighet.

Finansuroen med de markedsendringer som følger av dette gir oss noen ekstra utfordringer. Vi har imidlertid dyktige medarbeidere og en godt motivert organisasjon som sammen er i stand til å levere resultater selv om konjunktorene er svakere.

3. - Scana har lav gjeld og gode kredittlinjer og vil klare seg godt. Men låntakere vil ha vanskeligheter med å finansiere både drift og vekst hvis interbankmarkedet ikke fungerer i 2009 og investorer fortsatt er uvillige til å ta risiko.

4. - Hovedtyngden av Scanas kunder er industrielle. Samarbeidet med disse er langsiktig og har fokus på høy kvalitet og utvikling. Blant våre forretningsområder er marine fortsatt sterkt. Scana er så langt i liten grad blitt berørt av kanselleringer i Norge eller i verden forøvrig. Også stålselskapene øker ordresreserve og salg mot det marine området. Innen forretningsområdet stål er situasjonen totalt sett god. Vi har også stor tro på en sterk framtid for Scana innen olje og gass, og inngår stadig tettere samarbeid med kunder som er ledende i sine markedssegment.

Navn: Morten Warland
Stilling: Adm. direktør
Bedrift: GE Money Bank

1. - Vi forventer at finanskrisen vil påvirke oss i 2009, og det kommer nok i hovedsak til å slå ut på lavere vekst og økte tap. Dette henger sammen med at vi spår lavere forbruk og tøffere økonomi for norske husholdninger.

2. - Det er allerede satt i verk tiltak i år med å stramme inn kredittgivningen. I tillegg kommer vi til å legge opp til et lavere investeringsnivå til neste år, samt at vi reduserer kostnadsbasen.
3. - Inntil uroen i markedet erstattes med mer stabilitet, vil nok bankene være mer tilbakeholdne med kredittgivning og lån.
4. - Det virker som både kunder og samarbeidspartnere forbereder seg på tøffere tider. Vi forventer nok at både kunder og bedrifter ser nøye på sine kostnader og at investeringer blir redusert.

– Plutselig forsvant bare

Knalltøff start for Aftenbladets nye direktør

I løpet av noen få uker ble økonomien i Stavanger Aftenblad snudd på hodet. Finansuroen førte til en bråstopp i stillings- og boligannonse. Nå forbereder avisens nye adm. direktør, Hans Abrahamsen, seg på vanskeligere tider.

Aftenbladets regnskap for 3. kvartal i 2008 viste en pluss på fattige 1,8 millioner kroner. I tredje kvartal i 2007, var resultatet 14,2 millioner. Totalt tilsvarer dette et fall på hele 88,8 prosent. Mediebedriften har fått føle uroen i finansmarkedet tøffere på kroppen enn de aller fleste. Nå skal det kuttes 40 årsverk og spares der det kan.

- Det kom brått på oss, men resultatet var likevel ikke uventet. Når usikkerhet som dette oppstår tenker folk seg om to ganger før de kjøper bil, hvitevarer eller andre forbruksvarer. Dessuten har vi fått en bråstopp i stilling ledig-annonse på grunn av en avventende holdning i næringslivet, og det rammer oss hardt, sier Abrahamsen, og understreker hvor konjunkturutsatt mediebedriften egentlig er.

- På mange måter er Aftenbladets annonsesider et daglig konjunkturbarometer for hele regionen. Når bedriftene strammer inn, er det veldig synlig hos oss.

STABEN REDUSERES

Etter bare få uker i sjefsstolen måtte han konstatere at nødvendige grep måtte tas, og at betydelige utfordringer venter i 2009. Ved hjelp av sluttpakker skal staben reduseres med 40 ansatte.

- Vi har hatt en god dialog med de ansatte og klubbene. Sammen har vi kommet fram til at verden går videre, og jeg oppfatter stemningen som optimistisk. Vi må være forberedt på denne

type svingninger. Husk at vi i løpet av de siste årene har hatt en eventyrlig økning i stillings- og boligannonser, sier Abrahamsen, som på generell basis tror det er viktig at bedrifter trekker lærdom av slike hendelser.

- LETT Å VÆRE ETTERPÅKLOK

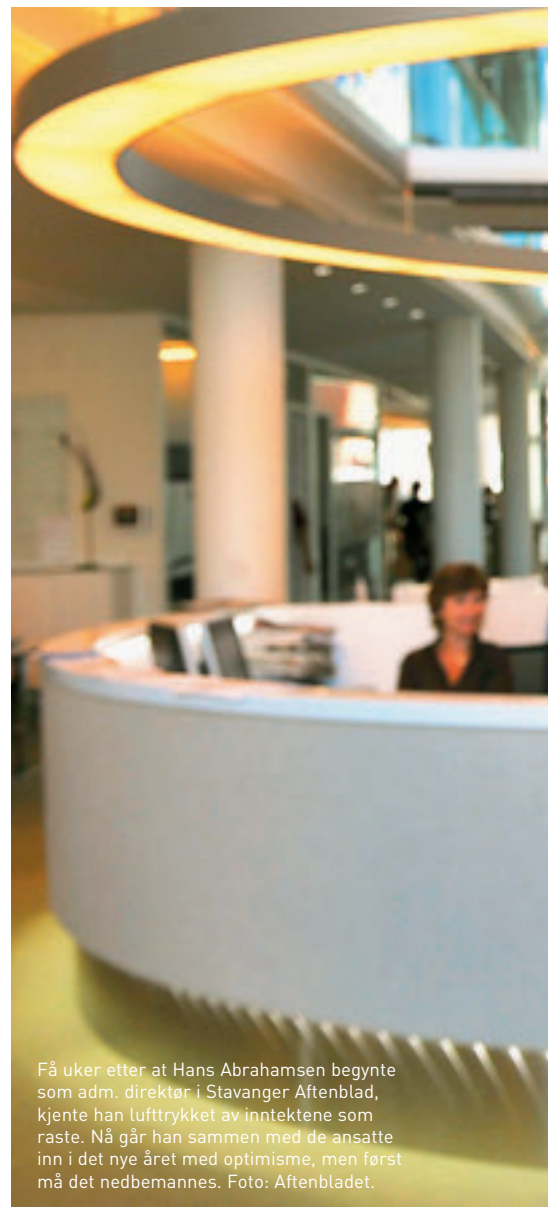
- Det er lett å være etterpåkløkt, men i gode tider har nok de fleste bedrifter en tendens til å satse for offensivt. Pengene sitter gjerne litt for løst. Nå skal vi inn i en skikkelig god prioriteringsdebatt hvor vi skal tenke nøye gjennom hva vi skal gjøre framover. Det er samling i bønn i Aftenbladet, og da er det etter min mening viktig å fokusere på å drive god gammeldags butikk, sier han. Det handler om å være rustet til å møte fremtiden.

- Omfattende prosesser er i gang hos oss nå. Vi bruker mye tid på å vurdere de neste trekkene. Selv om satsingen på nye medier har vært kostbar er det viktig å opprettholde den. Utvikling og innovasjon må ikke lide fordi om vi opplever svingninger, sier han.

IKKE DEFENSIVT

I dette nummeret av Rosenkilden kan du lese at de fleste medlemsbedriftene i Næringsforeningen justerer ned 2009-budsjettene sine. Aftenbladet er ikke noe unntak.

- Vi justerer driftsbudsjettet fordi vi forventer en betydelig inntektsnedgang. Jeg vil likevel ikke kalle budsjettet spesielt defensivt. Vi skal ta med oss at vi lykkes

Få uker etter at Hans Abrahamsen begynte som adm. direktør i Stavanger Aftenblad, kjente han lufttrykket av inntektene som raste. Nå går han sammen med de ansatte inn i det nye året med optimisme, men først må det nedbemannes. Foto: Aftenbladet.

på ganske mange områder, ikke minst når det gjelder opplag. Og tross alt går vi for å levere det 3. beste resultatet noen sinne i 2009, sier Abrahamsen.

Aftenbladet er som kjent en betydelig sponsor – enten når det gjelder kultur eller idrett, men har ingen planer om å kutte i sponsorbudsjettet for 2009.

- På dette området spiller vi en viktig rolle i regionen, og det er viktig å opprettholde de ulike støtteordningene – også i vanskeligere tider. Svartsynet må ikke ta overhånd, avslutter Abrahamsen.

Tekst: Harald Minge

e inntektene

”

På mange måter er Aftenbladets annonsesider et daglig konjunkturbarometer for hele regionen.

**Din lokale kompetansepartner:
Revisjon. Virksomhetsutvikling.
Internkontroll. Skatt og avgift.***

PricewaterhouseCoopers, Pb 1508, 5505 Haugesund
PricewaterhouseCoopers, Pb 8017, 4068 Stavanger
www.pwc.no - 02316

*connectedthinking

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Slik leder du i vanske

I nedgangstider finner du ut om du er en god eller dårlig leder. Stein M. Jåtten, Knut Olav Olsen og Øivind Bjørnson møtte Rosenkilden for å diskutere finansuro og ledelse.

Næringslivet i Stavanger-regionen forbereder seg på et vanskelig 2009. I dette nummeret av Rosenkilden framgår det at mange ledere nå frykter oppsigelser og lavere aktivitet. Det byr på helt spesielle utfordringer som det krever dyktighet for å mestre. Ifølge organisasjonspsykologene Stein M. Jåtten og Øivind Bjørnson, og regiondirektør Knut Olav Olsen (MBA) i Mercuri Urval, er det stor forskjell på å lede i gode og dårlige tider.

Øivind Bjørnson: - Du skal være nær nok til å støtte, men distansert nok til å lede. Det kan være tøft, spesielt i en kultur hvor ledelse er så relasjonsbasert som i mange av bedriftene i vår region.

Stein M. Jåtten: - Gode ledere får nå betalt for at de utøvde godt lederskap mens tidene var gode. Dermed har de opparbeidet seg en tillitsplattform som hjelper dem å lede i en vanskelig periode. Det handler om å håndtere angst og usikkerhet. Folk er utslitt fordi de har stått på ekstra i en vanskelig periode. De står på for å holde det gående, og slitasjen er stor. Da trengs en leder som holder angsten i sjakk, som ikke forsterker de negative sidene eller svartmaler unødig, men som ser muligheter selv i nedgangstider.

Knut Olav Olsen: - Riktig ledelse blir nå etterspurt. I gode tider flyter man med, men i nedgangsperioder må lederen stille de rette spørsmålene. Hva skjer med kunderelasjonene når du kutter kostnader? Hvordan skaper du engasjement i usikre tider? Kan usikre tider skape nye

Nedgangstider og finanskriser stiller helt spesielle krav til god ledelse, mener Øivind Bjørnson og Stein M. Jåtten. De tror tiden er inne for tydeligere ledelsen.

muligheter for din virksomhet? Hva gjør du for å ta ut medarbeidernes potensial i nedgangstider?

Øivind Bjørnson: - Nye grep må tas, og det stilles spesielt krav til ledelsen på mellomnivå. Disse lederne må i større grad prioritere interne gjøremål. Jeg tror en spesiell type ledelse nå vil få sin renessanse, og at maktbalansen i mange av bedriftene vil endre seg. I gode tider blir ofte bedriftene veldig medarbeider-

styrte, mens jeg nå tror det går mot mer kontroll, mer tydelighet og mer avklarte roller.

Stein M. Jåtten: - Det vi opplever i så usikre perioder er at det ikke blir tatt beslutninger. Internt kan det være frustrerende, samtidig som det kan gå ut over forretningene fordi driften lammes. Litt av problemet hos oss er at vi er erkepragmatikere. I vår kultur er det alltid rom for omkamper og likhetsprinsippet står

lige tider

Det virker som om noen bedriftsledere sliter litt med hukommelsen. Nedturen kommer som regel like brått hver gang. Etter sol kommer regn – og motsatt.

Knut Olav Olsen

sterkt. Men i krisetider kreves disiplin og mer styring. Utydelighet er den store trusselen. Lederen må i usikre tider inn i fars- og morsrollen. Husk at mange av de ansatte i bedriftene som rammes kanskje også opplever problemer i privatøkonomien. Dermed får de det dobbelt opp.

Spørsmålet er om det ledes for dårlig i krisetider. Ofte øker kostnadene like mye som inntektene, men når inntektene svikter fra den ene dagen til den andre løper

gjørne kostnadene videre.

Knut Olav Olsen: - Det virker som om noen bedriftsledere sliter litt med hukommelsen. Nedturen kommer som regel like brått hver gang. Etter sol kommer regn – og motsatt. Stikkordet er forutsigbarhet. Ta oljenæringen! Under forrige nedtur satte de i gang med en omfattende nedbemanning. Det førte til at unge sluttet å søke seg til petroleumsfag. Dermed mistet man jo en hel generasjon arbeidsta-

- Riktig ledelse blir nå etterspurt. I gode tider flyter man med, sier Knut Olav Olsen.

kere til den bransjen. Dette kan skje igjen hvis oljeprisen fortsetter å synke. Det er viktig å posisjonere seg i gode tider, men også i dårlige. En offensiv måte å møte motgangen på er å se hvilke muligheter som byr seg i en organisasjon som er under press. Vi vokser ofte i motvind.

Stein M. Jåtten: - Ledelse er å være etterpåkløkk i forkant. Visst ledes det for dårlig når det går godt. Jeg vet om et firma som ga de ansatte 12 prosents lønnsøkning rett før krisen brøt ut. Dagens situasjon er en glimrende anledning til å få bakkekontakt. Det gjelder å benytte anledningen til å bygge en sterkere organisasjon, og gjøre det som du har hatt tusen unnskyldninger til ikke å gjøre i gode tider.

Øivind Bjørnson: - Jeg vil anbefale ledere til å benytte anledningen til å gjøre nødvendige grep som har vært vanskelig gjennomførbare i gode tider. Men husk at det er viktig å følge opp. De som har et konkurransefortrinn nå er de som har vært flinke til å jobbe med verdier i gode tider. Nå har de lettere for å svare på spørsmålene som kommer. Hva har vi felles? Hva er viktig?

- Finnes det også positive sider ved finanskrisen?

Knut Olav Olsen: - Vi jobber jo med rekruttering, og det er en kjent sak at en rekke bedrifter ikke får tatt ut potensialet sitt på grunn av den lave arbeidsledigheten. Å skaffe nok folk med den riktige kompetansen har vært svært vanskelig. En utfordring i nedgangstider er at det blir mindre mobilitet blant arbeidstakerne. De fleste søker trygghet og holder seg i ro. Ansiennitet har plutselig større betydning igjen. Noe større ledighet kan også være positivt i en periode.

Stein M. Jåtten: - For offentlig sektor kan dagens situasjon være gunstig. Strømmen av kompetente medarbeidere som har gått over til det private næringslivet vil nok bli mindre. Dessuten kan vi fort få strukturelle endringer i næringslivet som åpner for nye muligheter. Tider som dette fører ofte til utradisjonelle selskapsfusjoner og en miks som tvinger seg fram. Det er spennende.

- Mange av bedriftslederne i regionen frykter nedbemanning. Det er vel en krevende jobb hvor fallgrubene er mange.

Øivind Bjørnson: - Det er helt avgjørende at eiere og ledere forstår behovet for å bruke ressurser på slike prosesser. Medarbeidere som må slutte skal inn i en mental omstilling hvor de går fra å være oppsagt til jobbsøkere.

Knut Olav Olsen: - De som må gå fra bedriften trenger hjelp, men det gjør også de som blir igjen. Og for at bedriften skal komme seg gjennom en slik prosess må de som er igjen se at den foregikk på en skikkelig måte. Glem ikke et annet viktig element, nemlig å bevare humor. Fandenivoldskhet kan komme godt med.

Stein M. Jåtten: - I dag finnes det ingen unnskyldninger for å kjøre dårlige nedbe-

manningsprosesser. Det er viktig å huske at medarbeiderne tåler mye mer enn du tror. Det må foregå ansikt til ansikt. Realitetskonfrontering er stikkordet. Under forrige bankkrise viste en undersøkelse at 30 prosent av lederne gikk og gjemte seg.

- Har vi rogalendinger bedre forutsetninger enn andre til å takle uroen?

Knut Olav Olsen: - Vi har ikke merket finansuroen så sterkt som i østlandsregionen. Det har nok betydning at vi er

” Det vi opplever i så usikre perioder er at det ikke blir tatt beslutninger. Internt kan det være frustrerende, samtidig som det kan gå ut over forretningene fordi driften lammes.

internasjonalt orientert, og har evnen til å se utover, mens de nok er mer innovervendt. Dessuten har jeg tro på at vår jær-ske jordnære holdning har betydning for hvordan vi responderer.

Stein M. Jåtten: - Så skal vi huske at oljå ikke er så hardt rammet. I denne regionen er vi tross alt mer regulert av oljepriisen enn av rentenivået.

- Innovativ tenkning og gründer-ånd har vært suksesskriterier i Stavanger-regionen. Kan evnen til nyskaping bli

svekket i perioder hvor det spares og fokuseres på skadebegrensning?

Øivind Bjørnson: - Mulig, men jeg vil nok heller si at finanskrisen kan sette i gang kreative prosesser fordi selskapene blir nødt til å tenke mer kreativt. Det er en fare at ikke alle i øyeblikket er villige til å tenke langsiktig, men jeg tror nettopp at det letes etter nye muligheter når presset øker. I hvert fall i selskaper med god ledelse.

Knut Olav Olsen: - Faren er nok i så fall at lokale gründerbedrifter kan bli oppkjøpt av internasjonale selskaper framfor å gro videre lokalt. Akkurat nå er det de nytenkende som har alle muligheter. Men de som tror at det er greit med business as usual, kan få problemer.

Stein M. Jåtten: - Den største faren nå er at vi havner i en selvforsterkende kollektiv depresjon. En depresjon kjennetegnes av savn og følelsen av hjelpeløshet – offerrollen. Det er hjelpeløshetsfølelsen som må angripes. Hver og en kan bidra. Ledelsen må tilrettelegge og stimulere til handling og meningsfulle forbedringsprosjekter for å posisjonere konkurransekraften to come.

Tekst: Harald Minge
Foto: Haagen Tangen Eriksen

I panelet:

Organisasjonspyskolog Stein M. Jåtten, BLISS art & development
Organisasjonspyskolog Øivind Bjørnson, Organisasjonspyskologene
Regiondirektør Knut Olav Olsen (MBA), i Mercuri Urval

Bjørn Helliesen [Advokat]

Endringsprosesser preger i stigende grad både enkeltmennesker og virksomheter. Når vi har fått ord på oss til å være nytenkende og annerledes i advokatbransjen, er det blant annet fordi vi har arbeidet tett med våre kunder og forbindelser. Vi er vant til utfordringer innen arbeidsforhold, selskap, skatt og kontrakter.

Advokatfirma Helliesen_Kvernberg AS.
Telefon 51 84 12 20 www.lawyer.no

HELLIESEN_KVERNBERG
ENGASJERTE_MENNESKER

Konferanse?

SIMSALASTAVANGERFORUM!

Vi kan arrangere de største, mest kompliserte tekniske arrangement, men like viktig er fornøyde konferansedeltakere. Med nesten 30 års erfaring som teknisk arrangør vet vi hva, hvor, når, hvorfor og hvordan. Dias eller prosjektor. Hotellbooking eller lavvo. Skinnstoler eller saccosekker. Vi ordner det du trenger, eller alt du ønsker deg.

Ingen arrangement er like - men alle er like viktige.

stavanger forum
www.stavanger-forum.no

FINANSKRISEN

Gasellebedriften Faber Bygg er nytt medlem i Næringsforeningen. Daglig leder Bent Gabrielsen tror det er viktig å ha is i magen i urolige tider som nå.

Har is i magen

Boligbyggingen reduseres drastisk. Prisene synker og bankene strammer inn. Arbeidsledighetstallene er på vei opp og finanskrisen er over oss. Det er den dystre rammen i det vi oppsøker Faber Bygg på Forus. Men ser vi antydninger til nervøsitet eller en smule oppgitt i Lagerveien 16? Absolutt ikke!

Tekst: Egil Rugland
Foto: Haagen Tangen Eriksen/
BITMAP

Det er en situasjon som ikke er helt ukjent for daglig leder Bent Gabrielsen. Sammen med Sveinung Hope, Frank Sande og Einar Bredal, etablerte han Faber Bygg i 1990.

- Det var midt i en dårlig tid, erindrer Bent Gabrielsen. Men det var kanskje den beste tiden å starte opp på, for det kunne bare gå en vei – oppover.

Det har det mer eller mindre gjort siden. Faber Bygg med avdeling i Strand, har i dag 100 ansatte og omsetningen for 2008 er beregnet til 230 millioner kroner.

- Det er en økning i omsetning med 30 millioner kroner sammenlignet med 2007, sier Gabrielsen, og tilføyer:

- Vi har hatt positive resultater i alle år siden starten. Men selvsagt er også Faber Bygg berørt av tilløpene til nedgang i bygge- og entreprenørbransjen.

FORVENTER NEDGANG

- Det er nokså klart at vi forventer nedgang i 2009, men det vil ikke skje på bekostning av en redusert arbeidsstokk blant de fast ansatte. Det mest realistiske er at antall innleide vil bli redusert fra rundt 30 til 5-10 personer. I det vesentlige er det blant polske tømrere.

I neste omgang må vi revidere anslagene for omsetningen hvis det skulle oppstå problemer. Vi har i dag en ordreserve for 2009 på ca 150 millioner kroner, og vi må jobbe godt framover for å opprettholde omsetningen, men dette er også avhengig av varigheten på finanskrisen.

Nå er Faber Bygg i dag sterkt inne på det regionale markedet med kontrakter med aktører som SUS, Forsvarsbygg,

Statsbygg, Gjensidige, Hydro Texaco, og Sandnes, Sola og Strand kommune.

FLERE BEIN

- Det gir oss flere bein å stå på, presiserer Gabrielsen. - I øyeblikket har vi også tømrerarbeid på Vågen videregående skole i Sandnes, Forsvarets utbygging på Jåtten og Hetland videregående. Det innebærer at vi er godt inne både på det private, offentlige og det private næringslivet.

Gabrielsen understreker også at firmaet ikke er engasjert i utvikling av felt i Stavanger-regionen, men er mer inne på markedet med arkitekttegnede boliger. Selskapet har tunge prestisjeprosjekter som Natvigs Minde, Petrikirken, Domkirken, Utstein Kloster og Ledaal.

KVALITET

- Dette er prosjekter som gjør at vi i de fleste tilfellene samarbeider med riksantikvaren, byantikvaren og arkitekter. Denne type arbeid setter store krav til kvalitet og nøyaktighet på vårt arbeid som igjen har ført til at vi har en god posisjon på dette feltet. Det skyldes i vesentlig grad at vi har meget dyktige tømrere.

De siste årene i byggebransjen har vært preget av en oppgangsperiode som nesten har savnet sidestykke. Men det er ikke alltid at kvaliteten har stått i forhold til aktiviteten.

- Det har vært varierende grad av kvalitet når det gjelder håndverkere i byggefaget. Det har manglet på kunnskap om byggeskikker, og det er en forutsetning at håndverkere som er villige til å satse i bransjen må ha en grunnleggende interesse for faget.

Faber Bygg og Gabrielsen har gode erfaringer med innleid polsk arbeidskraft.

- Det er flere som har fått fast ansettelse etter en viss periode, slår

Gabrielsen fast.

Men i tiden som kommer vil sannsynligvis konkurransen i bransjen bli hardere.

- Det er godt mulig at bransjen har godt av en bremseperiode, sier Gabrielsen. - Det blir viktig for oss å gå gjennom våre egne internkontrollsystemer. Et høyt aktivitetsnivå fører gjerne til at det går ut over inntjening og kvalitet på det generelle planet. Det blir også viktig i fortsettelsen at det offentlige holder hjulene i gang og dermed kan bidra til å opprettholde et visst aktivitetsnivå.

GUNSTIG REGION

- Det er ingen grunn til å skjule at vår region er gunstig stilt i forhold til resten av landet, og det er innlysende at det er oljeindustrien og ringvirkningene av den som er årsaken til det. I tillegg kommer at vi er i en region med forankring i det trauste jærsket. Men det er også en region som tør å satse, og er mer åpen for internasjonale impulser. Det er en region som er preget av gründerånd med beina plantet på bakken.

IS I MAGEN

- I øyeblikket kan det virke som om bankene har tendens til panikk og at kravet til sikkerhet kan bli så høyt at det kan gå utover både private initiativ og næringslivet. For vår del er det en fordel at vi i 1990 var gjennom en tilsvarende negativ periode. Det er derfor utrolig viktig å ha is i magen.

De fleste byggefirmaene har i de siste årene nepp lagt mye penger i markedsføring med bakgrunn i de gode tidene.

- I dagens situasjon er det ikke bare mørke skyer, det gjelder alltid å se mulighetene. Når det gjelder markedsføring er hovedpoenget for oss å pleie de forbindelser vi har, og det er en av

grunnene til at vi har valgt å melde oss inn i Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Der kan vi ha personlig kontakt med eksisterende kunder og også få muligheten til å oppsøke nye kunder. Foreningen er en møteplass for næringslivet i Rogaland. Vi ser også stor nytte av alle foredrag og kurs som holdes i regi av Næringsforeningen.

- Ambisjoner i tiden som kommer?
- Det er fortsatt å være en solid, god og en økonomisk velfundert samarbeidspartner for de forskjellige kundegruppene. Vi er i en solid økonomisk situasjon og har aldri benyttet kassakreditt.

START PÅ VÅLAND

Faber Bygg begynte virksomheten i Kaptein Langes gate på Våland, har siden vært innom Hillevåg, men har nå funnet sin plass på Forus. Målgruppen for virksomheten er Sør-Rogaland og Ryfylke.

- På Forus fant vi et egnet bygg med stort lager og uteplass, sier Gabrielsen.

Faber Bygg har eierinteresser i Ryfylkevegaten 30 med 50 prosent andel i eiendomsselskapet Castillo sammen med Tollak Melberg og Bitmap. I den bygningen holder Ostehuset Øst til i første etasje, mens andreetasjen er utleid. I tredje

skal det også leies ut.

I år ble Faber Bygg nominert som gasellebedrift.

- Vi ser på framtiden med optimisme og er allerede i gang med prosesser i bedriften for å styrke kompetanse og kvalitet med tanke på å levere bedre og økonomisk gunstigere oppdrag for våre kunder.

” Vi har hatt positive resultater i alle år siden starten. Men selvsagt er også Faber Bygg berørt av tilløpene til nedgang i bygge- og entreprenørbransjen.

Faber Bygg har en egen serviceavdeling til mindre oppdrag, saneringsavdeling og avdeling for byggtøking, behandling av sopp og råteskader. Det er også en egen avdeling som følger opp bensinstasjons-

ervice og tankutskiftninger. - I tillegg til bygging av hus påtar vi oss større og mindre totalentrepriser for både offentlig og private oppdragsgivere.

- Mange bein å stå på og stor spennvidde i kunnskaper tror vi er viktig for kundene i framtiden. Det skal gjøre Faber Bygg til en god samarbeidspartner for oppdragsgiverne, sier Bent Gabrielsen.

Leietakere søkes til næringsbygg sentralt på Forus

BELIGGENHET: «FRONTLINE E-39»

- Fem etasjes kontorbygg i moderne arkitektur oppført i tegl, glass og betong.
- Lokalene i sokkeletasjen er egnet for utstilling, salgsvirksomhet og lignende med tilhørende lager.
- Øvrige etasjer innredes som kontorseksjoner med fleksible planløsninger.
- Felles resepsjon, kantine, auditorium og trimrom med garderober.
- Meget god parkeringsdekning.
- Byggearbeidene er igangsatt med planlagt ferdigstillelse 4. kvartal 2009

For mer informasjon, kontakt oss eller se www.finn.no, søkeord 14919626.

Sektor Eiendom AS
Lagerveien 23
4033 Stavanger
Telefon 90 76 27 22
sektor@getmail.no

Bjørn Kvalsvik Nicolaysen

Bjørn Kvalsvik Nicolaysen har arbeidd ved Universitetet i Bergen og Université March Bloch i Strasbourg. Han arbeidde 1996-98 med kunst- og kulturformidling ved HiS og har vore professor i lesevitenskap ved Universitetet i Stavanger (tidl. HiS) sidan 2002. M.a. leiar for mastergradsprogrammet i lesevitenskap og Literacy Studies.

Forteljingar om kriser

“Krise” er eit gresk ord som tyder “vendepunkt” eller “avgjerd”. Medisinarane har teke vare på ordet i termen “epikrise”, som er det punktet i ein sjukdom der stoda for pasienten vert avgjort. Anten går det deretter bra og pasienten besnar, eller så får sjukdommen overtaket og det er gjerne ikkje stort meir å gjere.

Dersom den mest akutte fasen i ei finansøkonomisk krise no kan reknast for å vere over her i landet, bør ein tenkje meir etter kva som kan gjerast framover for å møte nye utfordringar. Mykje heng på vanetenking. G20, dei 20 rikaste landa, har nyss hatt møte. Dei har kritisert bankane for at dei har gjort investeringar med for dårleg risikovurdering, medan regjeringane berre fekk skjenn for å ha hatt for dårleg oversyn og kontroll. Ein må jo spørje seg kva det var som gjorde at bankane, så som DnB NOR, har gått nærmast amok i utanlandske lånemarknader og delteke i spekulasjonar av tvilsamt slag – som når DnB NOR var med på å finansiere kommunane sine håplause draumar i Terraskandalen og skapte dermed mareritt.

Ulukka i USA var ikkje at bankane på eiga hand fann på all-slag tiltak for å få tak i lett-tente pengar, men at regjeringa laga lover som gjorde kortsiktig tenking påbode – som å låne ut pengar i stor stil til folk som ikkje hadde mulegheiter for å betale attende. Det var regjeringsbaserte verksemdar (som Freddie Mac, FRE, og Fannie Mae, FNM) som gjekk i spissen for å betale leiarane sine så dei kunne leve som farao’ar, medan verksemdene gjekk dårlegare og dårlegare. Den amerikanske regjeringa dreiv altså ein elendig pengepolitikk som påverka åtferda til bankar, også sentralbankar, over heile verda.

Det er ei vanleg mistyding at børskrakket i Wall Street i 1929 var årsaka til den økonomiske krisa og nedgangstidene, The Great Depression, i byrjinga av 30-åra. Milton Friedman, og Anna Jacobson Schwartz viste derimot i 1963, i boka “A Monetary History of the United States 1867-1960”, at sjølv om børskrakket oppstod av ei laussluppen spekulasjonsboble som sprakk, så var hovudproblemet at Federal Reserve, sentralbanken, som fylgje av feil teoriar, dårlege rutinar og manglande analysar av eige forvaltningsansvar fyrst let vere og sidan ikkje makta å skaffe midlar til bankane, som slik misste tillit og folk tok ut alt dei kunne av pengar. Ei proteksjonistisk lov som sette avgifter på meir enn 20 000 importprodukt i 1930 førde til same slag proteksjonistiske skattlegging i andre land, og amerikansk import og eksport fall til under det halve på stutt tid. Hovudårsaka til krisa var altså ikkje kapitalistane sjølve,

men dårleg, ugjennomtenkt politikk – noko jo Franklin Delano Roosevelt gjorde noko med då han vart vald i 1933.

Dei vanlege forklåringane bygde – og byggjer framleis – på John Maynard Keynes’ bok frå 1936, “General Theory of Employment, Interest and Money” (kan alltid fåast i fleire billegutgåver, i motsetnad til boka til Freeman og Schwartz). Grunnteorien til Keynes var at når den “samla etterspurnaden” (aggregated demand) var sterk, altså at privat forbruk, privat investering og offentleg forbruk trakk same vegen, så stod økonomien seg godt og arbeidsløysa var lita. Om denne aggregerte etterspurnaden sviktar, vil verksemdar produsere mindre for å unngå tap, og arbeidsløysa aukar.

Den keynesianske framstillinga er ikkje berre ein tørr teori, men ei dramatisk forteljing om at forretningsfolk eigenleg er irrasjonelle som gruppe, og kan lokkast til å oppføre seg som flokkdyr. Keynes kalla faktisk panikkangsten mellom investorar for “animal spirit”, og såg angsten og den påfylgjande lammelsen eller letargien som hindra fleire investeringar, som ei form for besetting, som om ei dyrisk, uivilisert ånd tok bustad i folk, i staden for kjøleg kalkulasjon.

Merkeleg nok har økonomar heller vilja tru på Keynes i alle desse over sytti år, og lita vekt er blitt lagt på Freeman og Schwartz sine analysar om at staten svikta. Dette viser altså at noko så vesentleg som forklåringa av den verste økonomiske krisa vi har kjent til, og som var sterkt medverkande til andre verdskrigen, heller er blitt forklårt ved hjelp av ein metafor som mest er uforståeleg, enn av systematiske undersøkingar.

På same viset er det jo eigenleg med “grunnrenta”, som ingen levande menneske kan forklåre betydninga av. Eit billeg poeng, kan lesaren seie, men mitt poeng er eigenleg: Spørsmålet om kva slags forteljingar og bilete som regulerer nokre av våre mest grunnleggjande oppfatningar, er byrjinga på ein analyse av korleis vi kan unngå å gjenta mistydingane og dermed gjenskape fylgjene av dei.

Fylkesordfører Tom Tvedt og Mette Soland i godt selskap.

Fullsatt på smakfullt arrangement i Hall Toll.

Årets måltid ble en

Fiskeriminister Helga Pedersen og prosjektleder Harald Osa sammen med de tre vinnerne og dem som fikk hedelig omtale.

Torsdag 30. oktober ble endelig spenningen i Jakten På Det Norske Måltid utløst. Fiskeri- og kystminister Helga Pedersen delte ut velfortjente premier til de nasjonale vinnerne Varanger Vilt AS, Seashell AS og Hitra Gårdsmat! Ti hederlige omtaler ble også tildelt.

Song & Spelkorlaget av 8. Mars & Søn sang menyen og skjenket i glassene.

Jakten på smaken av Norge har foregått i hvert eneste fylke denne sommeren og høsten med kåring av vinnere i tre kategorier. For to uker siden satte den nasjonale juryen seg til bords med juryleder Bent Stiansen og smakte seg igjen om de 53 finaleproduktene.

265 gjester i Hall Toll fikk i løpet av måltidet servert mer enn 30 av de 53 finaleråvarene og produktene.

Fiskeri- og kystdepartementet har sammen med Landbruks- og matdepartementet bidratt økonomisk til prosjektet sammen med hovedsponsor DnBNOR og en rekke andre bidragsytere. For mer info om Næringsforeningens prosjekt Det Norske Måltid, se: www.detnorskemaltid.no

Tekst: Trude Refvem Hembre
Foto: Jan Inge Haga

Juryleder Bent Stiansen sammen med vinner beste råvare sjø, Helge Myrseth, vinner beste produkt, Bodil Birkeland, vinner beste råvare land, Ken Albert Abrahamsen, og jurymedlem Ingrid Espelid Hovig.

festkveld

Kamskjell fra Seashell blir lagt opp sammen med syrlig saus på eplemost fra Epleblomsten og økologisk smør fra Hodne Gård.

Jurymedlem Ingrid Espelid Hovig i lystig passiar med Næringsforeningens direktør, Jostein Soland

FORRETT: Utvalgte råvarer fra Jakten på Smaken av Norge. Sterling™ oppdrettskveite, Klippfisk av skrei fra Klippfiskbutikken, Flatøsters fra Bømlo, Kongekrabbe fra Bugøyenes, Midnattsolpotet – Gulløye, Andebryst fra Gårdsand, Kalvebratwurst fra Henriettes, Raket sikrogn fra Villfisker og Reimes ferske reker. Gjørs fra Briths Matgleder/Vannsjøfiskekne.

Ytrefilet av rein fra Varanger Vilt med ristet økologisk kongeøstersopp fra gourmet-sopp, pastinakkrem fra Reier Gård, saltbakt Ringerikspotet og solbærsjy.

- Rennesøy og Stavanger

- Rennesøy og Stavanger må slå seg sammen først. Da vil de andre komme etter, sier Rennesøy-ordfører Ommund Vareberg (H).

Tekst: Harald Minge

Dermed tenner den unge Høyre-ordføreren en brannfakkell i debatten om regionens kommunestruktur. Nå tar han initiativ til å få utført en konsekvensutredning av en kommunesammenslåing med Stavanger.

- Jeg håper og tror at kommunestyret går med på å vedta en slik utredning. Stadig flere innser at Rennesøy og Stavanger må gå foran i denne vanskelige saken. En slik utvikling kan dessuten være fornuftig med tanke på å få til en fornuftig kommunestruktur i hele regionen, og Stavanger vil garantert legge seg i selen for at vårt samarbeid viser at en sammenslåing er attraktivt og fornuftig – også for de andre kommunene, sier Vareberg.

VED EN SKILLEVEI

Det er ikke mange månedene siden Rennesøy ble kåret til den kommunen i landet med best levekår. I tillegg kan øyfolket vise til landets høyeste befolkningsvekst. I areal er kommunen neste like stor som Stavanger, og enorme områder kan brukes til boligformål, og dermed tilfredsstille regionhovedstadens behov for boligareal.

- Er dere ikke redde for at idyllen blir ødelagt og at dere blir "spist opp"?

- Nei, vi står ved en skillevei hvor vi har problemer med å betjene vår egen vekst. Allerede nå er økonomien anstrengt, og vi får problemer med å finansiere helt nødvendige investeringer. I en storkommune

vil man ha en helt annen økonomisk slagkraft til å utnytte potensialet i et område som vårt, sier han, og innser at veksten på Rennesøy også vil bety administrative utfordringer for kommunen. Samtidig er det ikke alltid like lett for småkommunene å opprettholde de lovpålagte oppgavene.

- Vi er sårbare! Kommunen er en liten organisasjon, og det er vanskelig å skaffe nødvendig kompetanse. Det er mye gjennomtrekk blant de ansatte, og i sommer forsvant hele planavdelingen vår – utenom en person. Vi spøkte med å lyse ut en annonse med teksten "planavdeling søkes". Mange tjenester har vi bare behov for tidvis, eller i begrenset omfang. Vi kan ikke ansette en kommuneadvokat i 20 prosent stilling, sier Vareberg.

GÅR MOT STRØMMEN

Rennesøy går mot strømmen i den pågående kommunedebatten. De andre av Stavangers nabokommuner er motvillige, og redde for å bli "filialer" av regionhovedstaden.

- I en helt ideell verden ville vi nok valgt å bestå som i dag, men vi må forholde oss til omgivelsene og fornuften.

For Rennesøys del er det dessuten viktig og selv bestemme retningen og prosessen framover. Gjør vi dette frivillig får vi være premissleverandører, men dersom Stortinget åpner for tvangssammenslåinger havner vi bakpå og mister innflytelse og styring. I en dialog med Stavanger går det an å inngå avtaler. Kanskje kan vi for eksempel bli enige om at en person på Sørbø med behov for plass på aldershjem ikke skal plasseres på Tasta, spør han. Tvang er han sikker på vil komme.

- Jeg tror at stortinget vil fatte et tvangsvedtak i neste periode. Det sannsynlige er at man går for den danske

modellen; "finn deres venner, eller vi finner dem for deg"! Vi vil heller finne våre venner nå, og det bør de andre kommunene i regionen også bestrebe seg på. Vi vil få til en utredning, og Næringsforeningen holder på med det samme. Vi må komme oss videre i stedet for skyttergravstaktikken som har preget denne debatten så altfor lenge, sier Vareberg.

må gå foran

Rennesøy-ordfører Ommund Vareberg kaster seg med liv og lyst inn i kommunedebatten. Nå mener han at Stavanger og Rennesøy bør slå seg sammen først. (Foto Harald Mingø)

GJENNOMSLAGSKRAFT

En slik utredning tror han vil underbygge den argumentasjonen som i dag taler for en annen kommunestruktur.

- Administrative innsparinger i kommunene tror jeg bare vi skal ta som en bonus. Det er på andre områder gevinstene er størst. Gjennomslagskraften overfor sentralmakten i Oslo når det gjelder samferdsel og betingelser for næringslivet i landets viktigste verdi-

skapningsregion er viktig. Det samme er evnen til å sørge for en felles regional arealutnyttelse. Nå sitter kommunen og slåss for sine egne prosjekter framfor å enes om hva som er til regionens beste. Vi ender i en situasjon hvor et viktig prosjekt som Rogfast vil lide under manglende felles politisk vilje, sier han.

De fleste motstanderne av kommunesammenslåinger i mindre kommuner tyr til argumentet om at storkommuner er

en trussel mot lokaldemokratiet. Veien til sosialkontoret eller til ordførerens kontor blir for lang. Vareberg er ikke enig.

- I mange av de mindre kommunene fungerer lokaldemokratiet dårlig fordi forholdene blir for små. Alle kjenner alle, og daglig blir habilitetsreglene satt på prøve. I en større organisasjon vil faglige vurderinger ligge til grunn for de ulike avgjørelsene, sier han.

– Før Hetland, Madla og Stavanger ble en kommune, la trange kommunegrenser en klam hånd på utviklingen. Det var først etter sammenslåingen vi fikk fart på utviklingen.

Gunnar Berge

– Kommunestrukturen er ikke bare et problem for regionen her, det er et nasjonalt problem. For Stavanger-regionen er en motor i utviklingen i landet.

Frank Aarebrot

– Uten at Stavanger og Sandnes blir en kommune kan Sandnes risikere å bli en soveby.

Frank Aarebrot

– Alle tenker mest på det negative for sin kommune i stedet for det positive for regionen samlet.

Einar Risa

– Kommunesammenslåing er en ypperlig mulighet for David å ta Goliat. Goliat er underrepresentert i Fredrikstad kommunestyre.

Torleif Gjellebæk

– Vi har ikke konkludert, men vi synes det var viktig å bruke anledningen til å be om å få dette utredet.

Odd Kristian Reme vil ha Stavangers nye rådhus til Forus

– Legger vi rådhuset til Sandnes, inviterer vi til et nytt klima for samarbeid.

Jostein Soland

– Når de innleder debatten med at rådhuset kan ligge på Forus eller andre steder, blir det rett og slett lavmål og barnslig.

Norunn Østråt Koksvik

– Det er en særdeles dårlig ide. Det blir omtrent som å flytte Stortinget og regjeringskvartalet til Bærum. Sentrum kan ikke leve bare på handel og festivaler. Vi

trenger også viktige samfunnsinstitusjoner, som rådhuset.

Karl-Jan Søyland

– Det går ikke an å gjøre dette frivillig. Det må sterkere ord til.

Eirin Sund

– Bare smak på ordet "kommunesammenslåing". Det oser av fiendtlig oppkjøp og imperialism. I et slikt klima oppstår ikke den nødvendige likeverdfølelsen.

Hallvard Ween

– Dei som hevdar at kommunane på Nord-Jæren har vokst saman og at vi har et felles bu- og arbeidsmarked, har rett.

Bjarne Kvadsheim

Kommune- debatten går videre

Diskusjonen om kommunestrukturen på Nord-Jæren har for alvor våknet til liv. Her har du noen sitater fra de siste ukers debatt.

– Det minste velgerne bør forlange av politikerne i kommunedebatten, er at de har en åpnere holdning til fakta.

Leder i Rogalands Avis

– Svaret er storkommune – kva er spørsmålet?

Tom Hetland

– Dette er en bestilling bystyret gjorde i fjor. Siden den gang har debatten vært heftig, men det er nesten ett år siden vi ba om denne utredningen.

Leif Johan Sevland

– Sandnes Øst blir også viktig for Stavanger og andre. Derfor må vi dele utgiftene.

Nina Othilie Høiland

– Stavanger satte norgesrekord i voksesmerter på 60-tallet, men vi har vel sjelden bedt nabokommunene om å dele kostnadene.

Leif Johan Sevland

– Vi har kommet inn i en uheldig sirkel hvor det snakkes om at den store kommunen skal sluke en annen. Dermed appellerer de mindre kommunene til lokalpatiotismen og spørsmål om identitet.

Tore Christiansen

– I framtiden vil kreativiteten, innovasjonen og verdiskapningen hemmes hvis vi ikke bygger ned kommunegrensene.

Inge Brigit Aarbakke

– Jeg ser ingen grunn til å bruke tid og krefter på en storkommune.

Håkon Rege

– I gårsdagens avis går flere Stavanger-politikere inn for folkeavstemning om kommunesammenslåing. Det er en naturlig tanke å tenke, men den er ikke nødvendigvis gjennomtenkt.

Leder i Rogalands Avis

– Det sier mye om tankegangen i Stavanger når byens ordfører stadig gjen-tar at en kommunesammenslåing er nødvendig fordi Stavanger har for liten plass. Når Leif Johan Sevland snakker om at «vi er i samme båt» så se opp. Det betyr at han vil være kaptein og at vi må ro.

Leder i Sandnesposten

– Rennesøy og Stavanger må slå seg sammen først. Da vil de andre komme etter.

Ommund Vareberg

Denne geniale norske
oppfinnelsen og alt annet
kontor- og datautstyr
får du hos oss.

**Magnar Eikeland
Kontorutstyr AS**

Vi skaper arbeidsglede

Magnar Eikeland AS er Rogalands største leverandør av interiørløsninger,
kontormaskiner og forbruksmateriell.

Oalsgt. 1-2, Postboks 424, 4304 Sandnes. Telefon 47 51 67 00. Telefaks 51 62 52 22
E-post: postme@magnar-eikeland.no www.magnar-eikeland.no

Gauselsplitten

Bygg A og B er to moderne kontorbygg, beliggende sentralt på Forus/Lura. Arealer tilbys i bygg C (se illustrasjon) (prosjektert).

OM EIENDOMMEN

Beliggende på Forus Øst, meget god profilering mot riksveien og Gamle Forusvei. Umiddelbar nærhet til planlagt bybanetrasè. Kort gangavstand til nye Gausel stasjon (jernbane-). Parkering i parkeringsanlegg. Felles resepsjon, kantine etc.

STATUS

Bygg C ca 3 500 m² under planlegging. Areal pr bygg ca 3 500 m² ++. Etasjeareal ca 650 - 700 m² BTA.

Gode muligheter for tilpasning til leietakers behov. Arealene kan deles i større eller mindre enheter.

ADRESSE:

Gamle Forusvei 1
4033 Stavanger

Øgreid Eiendom AS
Verksgt. 62, 4013 Stavanger
Tlf +47 51 85 40 00
faks +47 51 85 40 95
www.ogreid.no

Hele 140 av regionens bedrifter åpnet pengesekken for Stavanger2008 og sørget for at folket skulle få oppleve korsang, parader, eventyr i landskap, dansere og skiakrobater i fullsatt snøamfi. Men hva fikk næringslivet tilbake?

140 bedrifter sponset 2008!

Men hva fikk de egentlig tilbake?

Byterminalen var et av de populære 2008-arrangementene. Store sponsormidler var i omløp i kulturhovedstadsåret. Foto: Emile Ashley.

Tekst: Elianne Strøm

Hotelldirektør ved Jæren Hotell, Per Kristian Djuvslund, er godt fornøyd med samarbeidet med Stavanger2008. Sammen med 117 andre bedrifter i regionen har hotellet vært en kultursupporter. Han synes 2008 staben har vært flinke til å informere om hva som skjer, men han synes at de selv ikke har engasjert seg godt nok.

- Vi kunne ha vært mer aktive for å

få enda mer effekt av samarbeidet. Vi har vært med på noen arrangementer som har vært positive, men generelt sett synes jeg at det har vært for lite fokus på Jæren. Vårt engasjement ville nok vært større om enda flere arrangement fant sted lenger sør. Samtidig ser jeg at det er naturlig at hovedparten legges til Stavanger og Sandnes, sier han.

VANSKELIG Å MÅLE

Djuvslund tror likevel at samarbeidet har gitt noe økt aktivitet på hotellet, og synes totalt sett at samarbeidet har vært positivt for dem.

Per Kristian Djuvslund

Skal dere fortsette som kultursponsor i 2009?

- Vi har i mange år vært kultursponsor her på Bryne, og vi vil helt klart fortsette med det. Vi får nok mer igjen av å være på det lokale markedet, avslutter han.

- Vi har fått profilert oss gjennom noen arrangement, og jeg tror at vi har fått konkrete resultater ut av samarbeidet, men dette er jo vanskelig å måle.

Fruktbart samarbeid,

Avinor (prosjektsponsor):
Leif Lorentzen, lufthavnsjef

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med 2008?

- Vi er veldig godt fornøyd med samarbeidet. Utfordringen har vært å kunne utnytte alle de mulighetene som prosjektet faktisk gav oss.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

- Vi har vært opptatt av å kunne framstå som Stavangerregionens "Open port" i praksis, og på den måten være med å virkeliggjøre kulturhovedstadens visjon. Flere utenforliggende årsaker er grunn til at antall reisende over lufthavnen har økt markant siste året, men også kulturhovedstadens aktiviteter og markedsføring har hatt en positiv effekt. I tillegg har Stavanger2008 lagt til rette for nye samarbeidsrelasjoner. Viktigheten av å ha flere arenaer for regionalt samarbeid på tvers av næring og kultur tror vi ikke kan understrekes nok for en relativt liten, men ambisiøs region.

Lufthavnen har også et potensial for å være et galleri for den regionen den skal betjene. Nær fire millioner passasjerer passerer gjennom terminalen i 2008, og vi tilstreber derfor både å være en del av, og presentere noe fra Stavangerregionens egenart og kultur i vid forstand. Samarbeidet gjennom Stavanger2008 har gitt oss en unik mulighet for å skape en forståelse for vår ambisjon, samtidig som vi har nådd ut med informasjon om hvem vi er og hva vi arbeider for.

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- Lufthavnen har en begrenset sponsoraktivitet generelt, og vi vil nok ta et hvil i 2009. Men erfaringene fra 2008 gjør at vi helt sikkert vil vurdere tilsvarende prosjekter senere.

Magnar Eikeland (prosjektsponsor):
Tor Inge Steen Halvorsen, markedsconsulent

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med Stavanger2008?

- Veldig fornøyd. Stavanger2008 har hatt struktur, mangfold og presisjon i sitt arbeid ovenfor oss. Dette gir igjen våre forbindelser en følelse av at de er med på noe skikkelig. I tillegg har det vært mange interessante personer på de sponsorarrangementene som er arrangert. Dette gir oss muligheten til å treffe ny potensielle kunder og derfra bygge/forsterke relasjoner.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

- Her kan en vel skule til forrige svar. Det er vel en kjensgjerning at f.eks. "Watercolours" som var adoptert av oss, ikke ble det vi håpet. Dette var en liten nedtur. Likevel føler jeg at merkevaren, "Stavanger2008/Kulturhovedstadsåret" rager rimelig høyt. Spesielt innen utenom-sportslige miljøer. Personer i disse sammenhenger er også veldig viktige for oss. Vi skal heller ikke glemme profileringsgevinsten. I denne settingen har Magnar Eikeland -logoen virkelig fått vise seg med "de store". Viktig!

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- Ja, det vil vi. Magnar Eikeland har nå skrevet en sponsoravtale med det nye konserthuset, som på en måte blir vår videreføring fra Stavanger2008.

Herlige Stavanger Restauranter (kultursupporter): **Leif Hovland, daglig leder**

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med 2008?

- Vi er godt fornøyd med samarbeidet.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

- Konkret fikk vi to inspirerende samlinger og ett kulturarrangement ut av dette.

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- Ja, det ønsker vi. Vi gjorde også dette før Stavanger2008.

Kunstgalleriet (kultursupporter):
Arnfinn Hansen, daglig leder

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med 2008?

- Vi er veldig fornøyd! Vi driver jo med kultur, så vi syntes at vi derfor burde være med. Stavanger2008 har tatt godt vare på oss. De har arrangert frokostmøter og kveldsarrangement, hvor vi har fått muligheten til å treffe de andre sponsorene og skape nye nettverk. De har orientert oss om hvilke arrangement vi bør gå på, ikke minst hvordan vi kan utnytte sponsorsamarbeidet og hva vi kan få ut av det.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

- Som sagt har vi knyttet til oss nytt nettverk og vi har fått noen nye kunder.

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- Vi ønsker å fortsette med dette, men det spørs jo hva det er. Vi ser nyttigheten av å være med for å knytte nettverk. Vi har hatt gode tider på tross av finansuroen. Folk er mer opptatt av kunst og kultur generelt nå enn tidligere. Vi har hatt to utsolgte utstillinger som faktisk har gitt store øyne i hovedstaden og andre byer, så det er tydelig at tingene går litt lettere her i vest. 2008 var en liten dessert, det er hva vi kan dra ut av det som gjelder.

Allkopi (prosjektsponsor):
Brit Nilsen, daglig leder

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med 2008?

- Vi er veldig fornøyd. Siden vi også har levert alle trykksaker, fikk vi ekstra god kontakt med administrasjonen i Stavanger2008.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

-Vi har fått mye produksjon og omsetning. Vi har gjennom sponsorsamarbeidet fått muligheten til å bygge nye relasjoner, og vi har gjennom dette blitt godt kjent med de andre sponsorsbedriftene, som igjen har gitt oss et bredere nettverk.

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- Ja! Vi skal samarbeide med MaiJazz, og vi er også involvert i GladMat. Selv med finansuroen ønsker vi å bidra. Vi er jo naturligvis forsiktige, men ønsker gjerne å være med videre.

”Lufthavnen har en begrenset sponsoraktivitet generelt, og vi vil nok ta et hvil i 2009.

men hva skjer nå?

Procontra (kultursupporter):
Thomas Ottesen, daglig leder

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med 2008?

- Vi må si oss godt fornøyd med Stavanger2008 som sponsorobjekt. De har vært flinke til å holde oss informert, de har hatt interessante og matnyttige samlinger for oss kultursupportere, i tillegg til flotte kulturelle arrangementer. De har hatt høyt fokus på mulighet for mingling og relasjonsbygging, noe vi synes er meget viktig, og som vi har benyttet oss av. De arrangementene vi har deltatt på har også vært proft organisert.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

- Flotte kulturelle opplevelser som gjør noe med deg, og sist men ikke minst; viktig og nyttig nettverksbygging.

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- Vanskelig å si. 2008 ble et stort løft for vår del hva gjelder sponsering, da vi i tillegg til Stavanger 2008 også sponset Bocuse d'Or-arrangementet i sommer. Vi vil uansett være opptatt av nytteverdien - både opplevelsesmessig og i forhold til muligheter for å bygge lag internt og nettverksbygging eksternt når vi vurderer et sponseobjekt eller prosjekt.

DONG E&P (kultursupporter):
Arna Smistad, HR & Public Relations Manager

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med 2008?

Vi er fornøyd med samarbeidet.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

- DONG E&P Norge gikk primært inn som kultursupporter for Stavanger2008 for å vise selve Stavanger 2008-organisasjonen at vi støttet deres fantastiske arbeid på å utvide vår kulturforståelse i regionen. Vi har mottatt noen fribilletter og informasjon som har blitt distribuert til våre ansatte og forhåpentligvis økt engasjementet for kulturåret. Det var egentlig der vårt ambisjonsnivå lå - å utvide folks kulturforståelse - plante noen frø.

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- Dette er nok litt tidlig å svare på. Vi ønsker primært å bistå aktiviteter som ligger vårt virksomhetsområde noe nærmere, så dette er litt usikkert.

Hess (prosjektponsor):
Liv Marit Baardsen, administrasjonssjef

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med 2008?

- På mange måter har Stavanger2008 vært flinke og profesjonelle i det de gjør. En ting som vi ikke har vært så fornøyd med er innsalg av prosjektene, dette har ikke alltid svart til forventningene. Vi hadde en oppfatning av hvordan vi skulle bli profilert, at vi skulle få en litt annen rolle enn det vi gjorde. Men når det er sagt, det de har gjort for å bygge opp organisasjonen og nettverket mellom sponsorene har vært fantastisk.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

- I grunnen kan en jo spørre seg om det var verdt å betale for, men vi gjorde dette fordi vi så det som en mulighet til å synliggjøre oss. Hess har nettopp flyttet tilbake til Stavanger etter 20 år i Oslo, så vi syntes at dette var en god mulighet til å kommunisere ut at vi er tilbake, og at vi er med på å støtte et godt arrangement i regionen. Vi har ikke fått direkte business av dette, men det var det tatt høyde for. For oss handlet det mest om å bygge en profil, og vi føler at dette har fungert. 2008 har gitt oss muligheten til dette. Gjennom avtalen med 2008 fikk vi billetter til forskjellige arrangement, og dette har vi benyttet internt, det har jo selvfølgelig gitt positive opplevelser.

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- I en eller annen form, men ikke så direkte som med 2008-prosjektet. Dette var i grunnen litt på siden av hva vi ellers gjør. Vi ønsker å prioritere aktiviteter innen for "social responsibility" framover.

Lyse (hovedsponsor): Grethe Høiland, markedsdirektør

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med 2008?

- Vi er meget godt fornøyd med samarbeidet med Kulturbry 2008. Vi synes det har vært et spennende år med mange gode, nye og utfordrende opplevelser og inntrykk. For meg personlig var kanskje Eventyr i Landskap høydepunktet i året som gikk.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

- Vi har fått nye impulser og sett nye kunstneriske inntrykk som vi har brukt aktivt mot ansatte, kunder og forbindelser. Samtidig er kanskje det viktigste for oss i Lyse at vi i samarbeid med Stavanger 2008 har etablert Norges første rene Kulturkanal på TV som vi har distribuert til alle våre kunder rundt i Norge. Det har vært et stort og viktig løft både for oss og Stavanger 2008.

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- Lyse har alltid vært opptatt av at kultur er en viktig dimensjon ved å gjøre Rogaland til en attraktiv region og har gjennom flere år bidratt til kulturlivet i regionen. Det kommer vi helt sikkert til å fortsette med etter 2008 også.

Rumag skilt og reklame AS (kultursupporter): Morten Tjeldflåt, daglig leder

Hvor fornøyd er du med sponsorsamarbeidet med 2008?

- Det har fungert tilfredsstillende i 2008. Programmet har vært bra, men de har kanskje ikke hatt nok fokus på å skape en arena for relasjonsbygging. Det har det vært for lite anledning til. Programmet og tilbudene har vært mange, og til tider har det vært vanskelig å følge med på hvilke tilbud som foreligger. Det har kommet opptil flere eposter i uken om forskjellige tilbud og arrangementer.

Hva føler du at dere fikk tilbake?

- Vi har levert en del varer og tjenester til 2008, sånn sett har vi fått mye igjen for dette. Utenom det kan jeg ikke helt se at vi har fått mye igjen for det eksternt eller internt. Vi hadde to forventninger til 2008 da vi inngikk sponseratet, det ene var å kunne benytte noe av det overfor kunder, det andre var intern markedsføring overfor ansatte. Ingen av de to har slått helt til hos oss. Noe skyldes nok den overflod av slike ting som finnes både for kunder og ansatte.

Vil din bedrift fortsette som kultursponsor i 2009?

- Tviler på at vi vil fortsette i 2009. Det er to årsaker til dette. Det at vi ikke har kunnet benytte sponseratet i særlig grad overfor kunder eller ansatte. Det andre er finansuroen som gjør fremtiden noe usikker. Dermed vil vi, som sikkert alle andre, se nøye på hver krone og forsøke å få maksimalt ut av ressursene.

Under Stavanger2008 har næringslivet og kulturen stått sammen side om side, men er det virkelig attraktivt å sponse kultur i disse usikre tidene? Vi har snakket med Elisabeth Bjørn-Hansen, leder i Forum for kultur og næringsliv (FKN).

Moderne å støtte kultur

- **Trender viser at næringslivet er mer og mer interessert i kultur. Det er en markant trend, sier Bjørn-Hansen. Før var det nemlig kun idrett som gjaldt, men nå ser hun at interessen for kultur har økt betraktelig.**

Fotballen har altså fått konkurranse. I en undersøkelse som FKN nylig har fått utført, er andelen bedrifter som i løpet av de siste 12 måneder har sponset eller samarbeidet med kultur over 40 prosent. Mange bedrifter ser at det er viktig å støtte både kultur og vise samfunnsansvar ved siden av idretten.

KULTUREN, EN TRØST I KRISETIDER
Samme undersøkelse viser også at ikke-sponsende bedrifter helt klart blir påvirket av finansuroen. De som kanskje hadde tenkt å sponse kultur, snur raskt på hælen når tidene endrer seg.

- Det har faktisk skjedd en halvering, sier Bjørn-Hansen.

Undersøkelsen viser klart at andelen som svarte ja, gikk tydelig ned den uken hvor finansuroen herjet som verst i media. Hva som skjer, gjenstår jo å se, sier Bjørn-Hansen. Dersom kulturlivet kan vise hva de kan tilby - også i nedgangstider - tror jeg de kan vinne mye.

Kulturlivet må vise at de kan være en styrke, og tilby noe positivt i vanskelige tider, fortsetter hun.

Ifølge Bjørn-Hansen er sponsing den kommunikasjonsformen som vokser raskest.

- Kulturlivet handler om image, branding, nettverk og en anledning til å vise samfunnsansvar, sier hun, og fortsetter:
- Det å støtte kulturen gir opplevelser, motivasjon og ikke minst innovasjon. I krisetider må en tenke nytt - dette er kulturlivet - her får en oppleve nye arenaer, her er det alltid noe nytt, noe for alle, sier han.

Om Stavanger2008 sier hun at det har blitt gjort en kjempejobb. Hun er imponert over hva 2008 har fått til når det gjelder sponsorsamarbeidet, og mener det samme når det gjelder det nye konserthuset.

- Det at disse sponsorene finnes, er jo med på å bedre aktiviteten i regionen. Spesielt er jeg imponert over måten sponsorprogrammet er utviklet på, sier hun. Det gir virkelig en mulighet til alle bedrifter å delta. På deres egne betingelser og muligheter. Liten som stor. Dette er en utfordring til kulturlivet om å jobbe hardere for å få til samarbeidet videre.

Tekst: Elianne Strøm

— Næringslivet må bli dristigere

Teatersjef Arne Nøst mener at næringslivet må bli flinkere til å støtte opp om prosjekter som nødvendigvis ikke er av kommersiell karakter. I dette legger han at næringslivet bør gi mer støtte til "carte blanche", i stedet for bare å kjøpe billetter til "Maktå på Straen".

- Den som lykkes i næringslivet tar sjanser, du hopper, men vet ikke alltid hvor du lander. Dristigheten ligger i

avsatsen og innsatsen, mener Nøst.

Han tror at næringslivet også bør ta med seg denne dristigheten ut av bedriftens fire vegger.

Teatersjefen drister seg også til å utfordre næringslivet til å endre tanke sett.

- Næringslivet tenker vanligvis på egen gevinst, men i stedet for å tenke "whats in it for me", bør dette snus til "whats in it for all of us".

VEL BLÅST, Stavanger?

Regionens største sponsorsamarbeid noensinne, er på vei mot slutten, og i disse dager avslutter staben i 2008 sine evalueringsmøter med de fire hovedsamarbeidspartnerne, 18 prosjektsponsorene og de 118 kultursupporterne som har bidratt i Stavanger2008.

- Vi må si oss meget godt fornøyd med samarbeidet, og vi har fått mange gode tilbakemeldinger, sier Cornelius Middelthon i Stavanger2008.

- Vi har fått tilbakemeldinger både på det som har fungert, og det som ikke har fungert. Hovedsaklig har vi fokusert på leveransen i samarbeidet, og dette ser ut til å være positivt totalt sett, sier han.

Det er lett å være etterpå-klok, og staben ser naturligvis ting som kunne vært gjort annerledes. Hovedsakelig snakker vi om småting, men en ting trekker Middelthon fram:

- Vi ser nå i ettertid at den interne organiseringen kunne vært annerledes. Alt som har med sponning, markedsføring og kommunikasjon burde vært samlet i en avdeling. Slik som det har vært nå, har dette arbeidet vært litt spredt internt, og derfor har ikke oversikten vært slik vi ønsket.

Staben i 2008 har hatt 140 samarbeidspartnere å forholde seg til, og de har arrangert ikke mindre enn 40 sponserarrangement. Det er på disse arrangementene sponserbedriftene har hatt mulighet til å danne seg nettverk og stifte nye bekjentskaper.

- Det har nok vært litt i det meste laget, medgir Middelthon. - Men jeg føler vi har klart å organisere disse møtene godt, og vi har fått gode tilbakemeldinger fra deltakerne.

KULTURLIVET MÅ KJENNE SIN BESØKELSESTID

Middelthon tror at det arbeidet som 2008 har gjort, kanskje åpner nye muligheter for andre som skal planlegge sponserarbeid. Han tror de er inne på noe som tidligere ikke har vært gjort.

- Det er jo flott om noen andre kan ta læring av hva vi har gjort. Vi har fått tilbakemeldinger fra våre egne samarbeidspartnere om at de selv har fått nye ideer og løsninger på eget sponserarbeid. Det er jo kjempeflott, fortsetter han.

Middelthon håper at næringslivet i regionen fortsetter å sponse kulturlivet, også etter 2008. Han tror at de som har vært med på å bidra til Stavanger2008 har fått en bevisstgjøring på dette - både på godt

og vondt. Kulturlivet har mye å vinne på å være åpne og positive, og ikke minst sørge for god oppfølging underveis. Det siste tror han er spesielt viktig.

- De må gjøre hjemmelen sin og kjenne sin besøkestid. Ikke minst må de være imøtekomende til næringslivet og kanskje være litt på offensiven selv.

Overfor næringslivet råder han dem til å være klare og tydelige i sin målsetning og visjon med sponserarbeidet.

- Det er viktig å ha en klar strategi, dette gir muligheter for et godt samarbeid og begge parter vet hva de får, sier Middelthon.

Om veien videre tør han ikke å spå, men Middelthon håper at han og resten av 2008-teamet har etterlatt seg erfaringer og kompetanse som både næringslivet og kulturlivet kan ta med seg videre.

- Noen av våre samarbeidspartnere har faktisk sagt at de ønsker å opprettholde samme sponserbudsjett til neste år, men det er jo naturlig at en del vil ta en "pause" med tanke på de tider vi nå er inne i og kanskje går inn i, sier han.

Tross finansuro og usikre tider, er Middelthon likevel ganske sikker på at mulighetene ikke vil stoppe opp

helt.

- Igjen vil jeg presisere at kulturlivet må være flinke til å gjøre grunnleggende arbeid, det er de beste som vinner, sier han. Bedriftene vet hva som ligger der. Er det gode nok prosjekter, og tilliten til de som driver er der, tror jeg dette skal gå bra avslutter han.

Tekst: Elianne Strøm

- Kanskje noe av det mest spennende som har skjedd i regionen de siste årene ved siden av Stavanger2008 er det sterke næringslivsengasjementet på kulturarenaen, sier kultursjef i Stavanger Siri Aavitsland.

Vi må være kulturby hver dag – hele året

Kultursjef Siri Aavitsland administrerer et kulturbudsjett på 116 millioner. Målet for kulturpolitikken i Stavanger er å stimulere til vågemot, få oss til å åpne oss opp for ny kunnskap og gi næring til refleksjon, lengsel og gjerne også litt uro.

Tekst: Jan Gjerde
Foto: Haagen Tangen Eriksen/
BITMAP

- Kanskje har vi for mange festivaler i Stavanger, sier Siri Aavitsland til Rosenkilden. - Vi må finne balansepunktet mellom alt det som bekrefter oss selv, byens historiske røtter og samtidskunsten. I vår tid er ikke nødvendigvis kulturen stedsbundet. Ny teknologi har gjort at Kunstsenteret på Nytorget kan ha en styreleder som bor og arbeider som kunstner i Malmø. Våre lokale kunstnere har ikke nødvendigvis Stavanger som ramme, men arbeider i nettverk som når langt utenfor landets grenser, sier Siri Aavitsland.

Bakgrunnen for denne innledningen var

SIRI AAVITSLAND:

Siri Aavitsland har vært konstituert i stillingen som kultursjef siden sommeren 2004. Ansatt i Stavanger kommune siden 1993, først som kulturformidler og prosjektleder på Sølvberget, Stavanger kulturhus. Etter dette var Aavitsland kunstnersk leder av Kielland-jubileet og Stavanger2000, før hun ble ansatt som kunstnerisk koordinator i Kulturavdelingen i 2001. Aavitsland har også vært prosjektleder og produsert for teater- og dansefestivalen "Teater i Landskap", og har produsert flere teaterforestillinger. Annen kommunal erfaring har Aavitsland fra Haugesund kommune, hvor hun jobbet som fritidsleder, og senere som prosjektleder i Kristiansund kommune. Tidligere har hun også vært daglig leder av Folken.

et spørsmål fra intervjueren om at kanskje kulturlivet i Stavanger er i ferd med å vippe over mot det som en hovedstadsjournalist karakteriserte som "oljesmurt kjøpekultur fra utlandet". Her er kultursjefen klart uenig, ikke minst når det gjelder premisene for en slik formulering.

- Vi har gamle og sterke tradisjoner for kulturutveksling med verden omkring oss i Stavanger-regionen. For det dreier seg ikke om enten eller: Det er gjennom møtene med kulturimpulser utenfra at vårt eget kulturliv utvikler seg og vokser, slik at det i dag – som i tidligere tider – "eksporteres" mye kultur fra Stavanger-regionen. Når Per Dybvig stiller ut i New York eller Eir Inderhaug synger på Bayerische Statsoper i München, eller Paal Nilssen Love farter verden rundt som freejazzmusiker, er det blant annet et resultat av sterke kulturinstitusjoner i vår hjemby. Tenk bare på hva Rogaland Musikkonservatorium; Barneteatret og Kulturskolen har betydd for unge talenter? Og når keramikeren Jens Erland fra Bryne for noen få år siden startet sin store vandreutstilling "Kompositt" på Fotland Bygdemølle i Time og endte opp med innkjøp til Museum of Installation, London, statsministerens kontor og nå sist den nye statsministerboligen, er det etter min mening at uttrykk for at det er grobunn hos oss for kunstnere som kan hevde seg i verdenstoppen, forteller en engasjert Siri Aavitsland på utpust og innpust.

- Og det kan vi takke kommunen for, finner intervjueren, for sikkerhets skyld med et bredt smil.

- Vi har modige kulturpolitikere i Stavanger. Politikere som blant annet forstår at det er en nær sammenheng mellom vekst i næringslivet, trivsel, livsutfoldelse og et levende, kreativt kulturmiljø. Kanskje noe av det mest spennende

som har skjedd i regionen de siste årene ved siden av Stavanger2008 er det sterke næringslivsengasjementet på kulturarenaen. Man skulle nesten tro at Richard Floridas bok "The Creative Class" var blitt pensum på BI og Handelshøyskolen, parrer Siri. - Vi var også den første kommunen i Norge som etablerte kunstnerleilighet i Berlin. Titalls kunstnere har benyttet seg av dette, og mange av dem har etterpå gjort internasjonal karriere.

- I Stavangerregionen Næringsutvikling er det nærmest blitt et mantra at næringsliv og kultur utgjør en helt nødvendig

”Det er gjennom møtene med kulturimpulser utenfra at vårt eget kulturliv utvikler seg og vokser.

synergi for regionens utvikling? Du er ikke redd for at bedrifter sponser og "kjøper" kunst som profilering for å pynte på et frynset omdømme?

- Det må næringslivet selv svare for, sier kultursjefen. - Men det er ingen tvil om at næringslivet, organisasjonene og det offentlige er med å legge det økonomiske grunnlaget for et rikt kulturliv. Vår oppgave som kommune er å støtte prosjekter som ikke framstår som umiddelbart kommersielle, men som er viktige for det som er overordnet: Kvalitet og mangfold. I Kulturavdelingen arbeider vi nå med byens nye strategiske plan for kunst og kultur for perioden 2009 – 2014. Det viktigste her er å tegne et kulturelt "veikart" for utviklingen videre. Vi må bidra til at infrastrukturen

for et rikt kulturliv er til stede og fungerer. Her er det ikke sikkert at alt som var skal overleve. Vi må også åpne opp for og gi plass til det nye. Kanskje må vi tenke nytt når det gjelder institusjonene, finne nye organisasjons- og samarbeidsstrukturer både lokalt og i forhold til våre omgivelser nasjonalt og internasjonalt. Tou Scene er et eksempel på nytenkning som går inn i et internasjonalt mønster.

- Ser du for deg en kunsthall i Stavanger? Et sted for øyeblikkets samtidkunst?

- Ja, og det tror jeg også at vi får. For alt som skapes av kunst har ikke nødvendigvis krav på evig liv på et kunstmuseum, selv om det er godt og viktig i samtiden. Mye av dagens kunst har kort levetid – det kan være en performance, en installasjon eller et cross-over prosjekt som har en levetid på noen minutter til kanskje noen uker. Her tror jeg at mye av det som har skjedd dette året har stor betydning for framtiden. Noen av de mest spennende kulturarrangementene er flyttet ut av institusjonene og møter publikum i andre sammenhenger enn de er vant med. Personlig har jeg hatt fine opplevelser dette året i møte med mennesker under "Eventyr i landskap" på Lundsneset "On the Edge" på fyrene og kulturstien på Bru. Mennesker som har erfart noe nytt i en sammenheng de føler seg hjemme i, fordi terskelen til institusjo-

nene er blitt opplevd som for høy.

- Målstyring er blitt et moteord i management, så også i offentlig sektor. Et av målene for kulturavdelingen er å øke publikums deltakelse i kulturarrangementer. Ser du resultater av dette?

- Dette har vært et spesielt år. Mange nye prosjekter er iverksatt. Jeg vil vente med å kommentere dette til resultatene av publikumsundersøkelsene fra Stavanger2008 foreligger. Ellers er det jo

” Man skulle nesten tro at Richard Floridas bok "The Creative Class" var blitt pensum på BI og Handelshøyskolen.

slik at det er utviklingen i årene som kommer som teller. Kunnskap om publikum vil få stor betydning for videreutviklingen av både eksisterende og nye kulturarenaer, ikke minst vil dette være helt avgjørende for at Bjergsted-visjonen og det nye konserthuset lykkes. Et annet viktig moment er det at folk ikke bare opplever kultur på sin arbeidsplass, på skolene, i sitt

lokalmiljø og ved store kulturarrangementer i byen og ved institusjonene, men at mange også oppsøker kulturopplevelser i andre sammenhenger, f. eks på reiser. Vi som bor i Stavanger har kort vei til Oslo, København og London f. eks. Vi må sørge for at avstanden oppleves som kort – og interessant – også den andre veien, avslutter Siri Aavitsland.

UNIKE KONTORLOKALER PÅ PIREN

12500 kvm i sjøkanten! Innflytting høsten 2010.

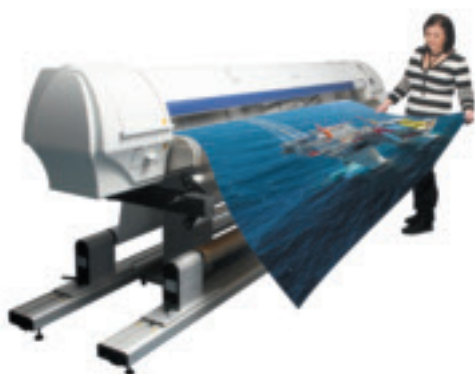
Flere enn 50 kontorbedrifter har valgt å etablere seg hos oss de siste tre årene, nå håper vi dere vil vurdere å gjøre det samme! Vi synes at Hinna Park er regionens mest spennende område. Vi tilbyr både dagens og fremtidens løsninger, flott arkitektur, nærhet til Gandsfjorden og andre fine uteområder. Jernbanestopp, handlesenter, treningssenter, kurs og konferansesenter like ved. Trenger man noe mer?

Hinna Park as, Jåttåvågen 10, 4020 Stavanger Telefon 51 95 73 00 www.hinna-park.no

HINNA PARK

Skap oppmerksomhet!

Vi har utvidet våre produksjonsfasiliteter for å gi våre kunder enda bedre service.
Sjekk ut våre nye muligheter innen messe- og dekorløsninger.

BITMAP*

Tlf. 51 84 92 30

Lervigsveien 22, 4014 Stavanger, post@bitmap.no, www.bitmap.no

REKLAMEFOTO SCANNING DIGITAL UTSKRIFT MESSEDEKOR BILDEDATABASE

Ka då ittepå-Rolf

Hva blir langtidseffekten av det historiske kulturhovedstadsåret 2008? Vil det bli forbundet med året da alle gikk rundt og mumlet "eg er her" eller "me var der". Rolf Norås skal lede et prosjekt om langtidseffekten av 2008-året. Fra nå av blir han sannsynligvis bare Ka då ittepå-Rolf.

Tekst: Egil Rugland
Foto: Philip Tornes/BITMAP

For Rolf Norås er 2008-ringene sluttet. Den startet som koordinator for søknaden i 2000-2004, fortsatte som programdirektør og strategidirektør inntil september i år, og han er nå leder i kommunal regi for et prosjekt som skal se på langtidseffektene av kulturhovedstadsåret. I september neste år er han tilbake i kultursjefstillingen i kommunen. Norås er også styremedlem i to europeiske kulturorganisasjoner og med i en komité som EU-Kommisjonen har opprettet for å markere 25 års-jubileet for de europeiske kulturhovedstedene i 2010.

ETTERVIRKNING

Det er ettervirkningene av 2008-året som er utgangspunktet for Rolf Norås når han nå holder til i avdelingen for kultur og byutvikling med tilholdssted i Hermetikkfagskolens prektige lokaler. I god avstand fra Mary Miller og de i Norges Bank-bygget i sentrum.

- 2008-organisasjonen skal snart legges ned, og det er viktig at ansvaret for den videre vurderingen av prosjektet blir lagt til kommunen, sier Rolf Norås.

Nå har Norås i sitt yrkesliv stort seg befunnet seg innen kultur.

- Jeg har vært i kultursektoren i de siste 30 årene, oppsummerer han.

Han var en tid innom ingeniørutdanningen ved NKL i Trondheim uten varige men. I stedet ble det samfunnsfaglig utdanning ved Rogaland distriktshøgskole og etterutdanning. Han var i flere år fritidssjef i kommunen før han ble kultursjef i 1997.

LANGTIDSEFFEKTEN

- I mine øyne er langtidseffekten av et kulturhovedstadsår det viktigste sukseskriteriet, sier Rolf Norås. I ettertid har tidligere kulturhovedsteder angret på at de har skuslet vekk muligheten til å undersøke denne effekten. Det er vel og bra å få statistikk på hva et kulturår betyr for turisme, økning i fly- og cruisetrafikk og økt besøk på kunst- og kulturinstitusjoner. Men dette gir begrenset informasjon, og det er ikke nødvendig å være kulturhovedstad for å få kartlagt slike data.

- Det er mer interessant å finne ut hva kulturåret har betydd for befolkningen i regionen. Er regionen blitt åpnere? Er befolkningen mer opptatt av kunst og kultur? Har de unge fått nye impulser? Har det åpnet for nye uttrykksformer? Er det blitt større rom for den kritiske debatt? Har det betydd noe for identitet, historie og framtiden?

- Hva tenker du selv?

- Det er at årene etter 2008 blir viktigere enn kulturhovedstadsåret. Det er at regionen ble løftet opp til et høyere nivå på kulturområdet. Kulturåret bidro til at kunstnere og kulturarbeidere får bedre levekår etter 2008. Denne regionen ble mer attraktiv for unge kunstnere og produksjonsmiljøer. Det ble bedre samarbeidsrelasjoner mellom kulturlivet og næringslivet. Regionen ble mer attraktiv for studenter, forskere, næringsetablering, sysselsetting, reiseliv, turisme og som konferansearena.

- Har vi oppnådd de forventningene, kan vi etter min mening si at vi har lyktes som europeisk kulturhovedstad i 2008. Det er først når vi får tilgang til slike data at vi kan finne ut om vi har lyktes.

Men det er ikke meningen at Rolf Norås og hans hjelpere skal gjøre jobben alene.

Stavanger 2008 går mot slutten, og dermed begynner arbeidet for Rolf Norås.

Det er nemlig lagt ned betydelige ressurser i samarbeidet med forskningsinstitusjonene i regionen.

- IRIS har et prosjekt i gang som skal analysere folks endringer i holdninger og verdier. Studien er basert på en stor spørreundersøkelse blant Rogalands befolkning. Den første delen av studien er gjennomført. Den blir fulgt opp med en ny i 2009.

- Senter for innovasjonsforskning på UiS/IRIS har innvilget midler til IRIS for å gjennomføre et prosjekt med tittelen "Innovation in Creative Industries". Prosjektet startet nå i høst, og skal være ferdig ved utgangen av september 2009. Hovedmålet med prosjektet er å øke forståelsen for innovasjonsprosesser i krea-

”Jeg mener at vi i overveiende grad har levert det vi lovet. Dette har langt på vei vært en suksess.

tive næringer. For å få et bedre innblikk i innovasjonsprosessene skal det for det første gjøres studier av allianser mellom bedrifter i kreative næringer og bedrifter i andre typer næringer for å vurdere i hvilken grad disse alliansene fremmer innovasjon. For det andre skal det undersøkes om begivenheter som det å være europeisk kulturhovedstad i 2008 påvirker innovasjonsevnen til kreative næringer, og i tilfelle hvordan innovasjonsevnen påvirkes.

Erik Fossåskaret på UiS har et prosjekt om mediedekningen under 2008.

Hvis noen nå tror at Rolf Norås ligger på latsiden av disse grunner er det feil.

- Vi kunne invitert til seminarer og workshoper om langtidseffektene, men

jeg har prioritert å gjennomføre rundt hundre individuelle samtaler med relevante personer. Det betyr at jeg vil få en helt annen tilbakemelding når det gjelder erfaringene i 2008. Jeg får tips og råd over bordet om jobben videre og får kartlagt nye forventninger og ønsker. Det er en illusjon å tro at alle har vært tilfredse med alt, men disse samtalene vil gi et bakteppe om veien videre.

Rolf Norås har allerede gjennomført rundt 20 samtaler.

- Min erfaring så langt er at alle har satt pris på denne dialogen, og føler at de blir tatt på alvor.

MOT SLUTTEN

Nå går kulturåret mot slutten, og det kul-

minerer med avslutningsfest 6. desember med kongefamilien i tilskuerrekkene. Det er tid for en oppsummering.

- Jeg mener at vi i overveiende grad har levert det vi lovet. Dette har langt på vei vært en suksess, fastslår Norås, og legger til: -Vi har ikke lykket med alt. I så fall ville vi hatt et problem. Det ville betydd at vi har kjørt for safe og ikke tatt sjanser. Vi føler at vi har gitt folk noe de ikke var klar over at de ville ha.

-Samtidig var det ifølge Norås viktig å lage et program som ikke kunne finnes sted hvor som helst. Det måtte forankres i egen identitet og kulturhistorie.

- Det er også bakgrunnen for at vi hentet inn fire gjestekompanier som kom hit med sine forestillinger og som oppholdt

Bla om >>>

seg i regionen i en måneds tid for å jobbe sammen med, og få dialog med det lokale kulturlivet. Det er en løsning som er langt bedre enn at det kommer store navn den ene dagen forlater regionen den neste. Dette møtet mellom det internasjonale og lokale gir de lokale noe å strekke seg etter.

- Personlige høydepunkter?
- Byterminalen var en flott opplevelse, sier Norås. - Måten prosjektet ble løst på var et høydepunkt for meg. Det var en genistrek å bruke Byterminalen. Ingen hadde tenkt at denne arenaen kunne fungere på denne måten. Og 34 prosent av alle prosjektene fant sted i naturen, sier Rolf Norås.

Ikke bare det, men de fleste av disse forestillingene ble lagt til steder som aldri tidligere hadde blitt tatt i bruk på denne måten.

- Når vi i ettertid ser hvordan dette fungerte, kan vi nesten skjennes over at vi ikke hadde gjort det før. Landskapet ved Lundsneset formelig skriker etter å bli tatt i bruk. Gloppedalen var et annet høydepunkt.

Han vil også framheve prosjektet "On the Edge", som både fikk vist fyrenes viktige historiske funksjon langs kystlinjen vår, og samtidig presentert nye anvendel-

sesområder gjennom interessant samtidskunst.

KRITIKK

- Det er ikke til å komme fra at det var klager på programinnhold og om vanvittig pengesløsning med totalsummen på 300 millioner kroner. Hva sier du nå?

- Jeg føler ikke at vi har fått mer kritikk enn det vi fortjener. Hadde det vært taust ville vi hatt et problem. Det er klart at vi lytter til innspill fra personer som Trond Hugo Haugen og Tore Renberg. På den annen side finnes det destruktiv og konstruktiv kritikk. Vi må gripe fatt i den konstruktive.

Når det gjelder midler dreier det seg om et beløp på 300 millioner kroner i perioden 2004-2009. For Stavanger kommune utgjør dette totalt 50 millioner kroner over denne seksårs-perioden.

- Ting må settes i perspektiv. Det er greit at kulturlivet må dokumentere sin eksistensberettigelse, men regnestykket er ikke interessant før vi tar med inntektssiden. Det kan vise seg at inntektene overstiger utgiftene. Blant annet vil forskningsprosjektene bringe på det rene om vi kanskje får en gevinst. Dessuten gir kunst og kulturopplevelser verdier som handler om livskvaliteter og ny refleksjon, og som ikke kan innplasseres i slike regnestykker.

NÆRINGSLIVET

- I selve programprosessen hadde vi 700 innspill fra det regionale kulturlivet. Det var til stor hjelp i prosessen. Vi fikk også god hjelp av Næringsforeningen som så betydningen av hva et kulturår kunne få for næringslivet. I en slik sammenheng var det åpenbart at Næringsforeningen overfor sine medlemmer hadde større kredibilitet enn oss. Det ble lagt ned mye krefter på å få til møter og prosjekter. Det resulterte i at store deler av næringslivet var med på laget. Oppslutningen fra næringslivet i denne regionen var langt større enn i Bergen. Jeg følte også generelt en unison oppslutning fra det lokale kulturlivet. I siste fase var det en søknad som var basert på dialog og sam-

spill med de lokale aktørene.

Stavanger 2008 inngikk sponsorkontrakter med rundt 150 bedrifter.

- Det var en overvekt av små og mellomstore bedrifter, sier Norås. - Det spesielle var at majoriteten av bedriftene ikke hadde samarbeidet med kulturlivet tidligere. Det inntrykket jeg sitter igjen med er at mange bedrifter er interessert i å opprettholde nettverket som ble etablert. Vi kan ikke forvente at nivået blir like stort som i 2008, men det vil ikke gå tilbake til nivået før 2008.

KULTURSJEFOPPGAVEN

I september 2009 går Norås tilbake til kultursjefstillingen.

- Ekspertisen innen kunst og kultur sitter ikke nødvendigvis på de kommunale kontorene. Den befinner seg ute i kunst- og kulturlivet, hos institusjonene og organisasjonene, blant frie grupper, arkitekter, engasjerte enkeltpersoner etc. Offentlig kulturforvaltning betyr for meg at vi skal fange opp kompetansen der ute, foredle den og bringe den inn i de politiske organer og ut i den offentlige debatt.

Rolf Norås føler seg privilegert ved å få jobbe med det han er mest opptatt av i hverdagen.

- Jeg er altetende når det gjelder kultur. Musikk, alt fra rock til klassisk musikk. Film, litteratur. Jeg tror jeg har sett alt på Rogaland Teater de siste 25 årene. I den senere tid har jeg også fått mer og mer sansen for bildende kunst.

Nå viser det seg også at Norås har humor som kulturinteresse.

- Jeg var en av stifterne i den norske humorfestivalen i 1992 samme med Per Inge Torkelsen, Terje Vallestad, Sven Erik Reienes og Steinar Lyse. Så morsomme styremøter har jeg aldri opplevd. Det ble nesten for mye så vi følte at vi måtte invitere en kvinne i styret. Men det viste seg at Borghild Eldøen ikke ble en bremseklosse.

SCHOUEN HADDE HUMOR

- Humor er en viktig del av kulturlivet og livet utenom. Humor er godt for kulturen og er helsebringende. Jeg husker en samtale med Kjell Schou Andreassen fra tiden som Viking-trener. Han fortalte at det var en ting han den gang ikke hadde forstått betydningen av i en spillergruppe, nemlig å ha en person som Erik Johannessen og hans egenskaper som humørspreder.

Så får vi håpe at tilbakemeldingene om ettervirkningene av 2008-året vil være helsebringende og humørfremmende for Rolf Norås og hans prosjekt.

Jolegåvetips

EPOKE

Praktbok om Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiane

Ei bok om natur, kultur og folk i Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiane Landskapsvernområde (SVR). Boka er gjennomillustrert med unike foto frå det nest største verneområdet i heile landet og frå dei sårbare leveområda til Europas sørlegaste villreinstamme.

Tekstane og bileta i boka fokuserer på livet i og kring heia.
Boka er teksta både på norsk og engelsk.

Boka høver ypparleg som jolegåve for tilsette og andre samarbeidspartnarar.

Prisar: Utsalspris på boka er kr 398,-.

For samla bestilling

1– 10 eks 10% rabatt

10 - 25 eks 15 % rabatt.

Over 25 eks etter avtale.

Kontakt SVR på adressa post@svr.no

Forlag: Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane Landskapsvernområde (SVR)

Trykk: Bryne Offset

Naturfotografar: Jan Thommassen og Jon Erling Skåtan

Fotograf: Marit Simonstad Kvaale

Redaktør: Signe Sollien Haugå

Reportasjar: Mediepartner AS

Design: TRESS DESIGN AS

ONS trues av Oslo-konk

Den nye konferansen og utstillingen innen fornybar energi, Scandinavian Renewable Energy Forum (Scan-REF), ble arrangert for første gang på Lillestrøm i oktober, og omtales som svært vellykket.

Adm. dir. i Norges Varemesse, Stig Nitter Foss, har offensive planer for Scan-REF, men betrakter den ikke som en konkurrent til ONS.

Administrerende direktør Kjell Ursin-Smith følger nyskapingen Scan-Ref med interesse, og betrakter den helt klart som en konkurrent til ONS sin fornybarsatsing.

urrent i fornybar energi

Veletablerte ONS får ny og tøff konkurranse innen vekstområdene fornybar energi og CO₂-håndtering. Tidligere denne høsten så det første Scandinavian Renewable Energy Forum (Scan-REF) dagens lys i Oslo og på Lillestrøm.

Tekst: Frode Berge

Nyskapingen Scan-REF lider ikke av mangel på ambisjoner. I invitasjonen til deltakerne og utstillerne proklamerer direktør Jørgen J. Lund at "Scan-REF skal bli den fremste møteplassen for alle som er interessert i de europeiske markedene for fornybar energi. En møteplass i verdensklassen innen industri, teknologi, finans og politikk. Konferansen vil tiltrekke seg toppledere og andre aktører på høyt nivå, og vil skape et unikt arrangement i nordisk sammenheng..."

Programmet for øvrig framstår som bredt og gjennomarbeidet. Konferansen ble åpnet av statsminister Jens Stoltenberg, og var ellers preget av en omfangsrik utstilling og foredragsholdere på høyt nivå, både innen ulike fornybare energiformer og innen CO₂-håndtering. Tunge finansinstitusjoner som ABG Sundal Collier og DnB NOR Markets er medarrangører.

- VI SATSER OFFENSIVT

Norges Varemesse er hovedarrangør av Scan-REF, og administrerende direktør Stig Nitter Foss er godt fornøyd med den første avviklingen.

- Konferansen samlet over 1000 delegater, og samtlige av utstillerne har sagt de vil være med neste år. Noe av det nye og spennende med Scan-REF er at det fungerer som en møteplass mellom finanssektoren og energisektoren, noe som kan åpne nye dører og muligheter for alle involverte. Vi kommer til å satse offensivt på Scan-REF også til neste år.

Ser dere på dere selv som et supplement eller en konkurrent til ONS?

- Ingen av delene. Dette er noe helt nytt. En konferanse og en utstilling kun

med fokus på fornybar energi og CO₂-håndtering, og der det legges stor vekt på å skape møteplasser mellom industrien og finansnæringen. Det ligger godt til rette for en slik konferanse på det sentrale Østlandet, blant annet på grunn av det store finansmiljøet og det sterke fagmiljøet, representert ved Institutt for energiteknikk (IFE) og andre. Når det gjelder ONS så vil den forbli dominerende på olje og gass. ONS har kun en liten del innen fornybar energi, så jeg opplever oss ikke som konkurrenter, sier Stig Nitter Foss.

HELT KLART EN KONKURRENT

Administrerende direktør for ONS, Kjell Ursin-Smith, følger nykommeren Scan-REF med interesse.

- Dette er helt klart en konkurrent til ONS sin fornybarpark. Scan-REF som messe er veldig forskjellig fra ONS. Vi snakker først og fremst om en todagers konferanse, som for øvrig har fått gode tilbakemeldinger. Når det gjelder antall utstillere innen fornybar energi så var Scan-REF og ONS omtrent jevnstore. Men som sagt: Dette er opplagt en konkurrent for oss. Konkurransen er bra, og gjør oss enda mer skjerpet.

— Vi må jobbe hardere

Også Stavanger-ordfører og styremedlem i ONS, Leif Johan Sevland, mener at Scan-REF sitt inntog på konferansearenaen innebærer tøffere konkurranse for ONS.

- Klart ONS vil merke dette. Det ville i det hele tatt vært naivt å tro at det ikke vil dukke opp nye konferanser og messer på energiområdet. Dette betyr at vi må jobbe enda hardere i årene fremover.

Stavanger-regionen er ledende på olje og gass, men er du bekymret for at vi sakker akterut i forhold til fornybar energi?

Statsminister Jens Stoltenberg åpnet Scan-REF.

Hvordan skal ONS utvikle sin egen satsing på fornybar energi?

- Vi er allerede i gang med planleggingen av ONS 2010. Fornybarparken som ble etablert for første gang i år fungerte bra, og det vil bli et enda større innslag av fornybar energi i 2010. Vi skal utvikle vår egenart på dette området, og bidra til at fornybardelen blir integrert i det øvrige tilbudet under ONS. I tillegg vil vi aktivt legge til rette for at fokuset på CO₂-håndtering blir sterkere på neste ONS, sier Ursin-Smith.

- Jeg vil ikke bruke ordet bekymret, men det er ekstremt viktig å være klar over at ting ikke går av seg selv. Denne regionen har et naturgitt fortrinn innen olje og gass, mens det innen fornybar energi finnes langt flere sterke miljøer. Stavanger har som ambisjon at regionen skal være ledende også innen fornybar energi. Dette vil kreve hardt arbeid. Her kan vi lære mye av en by som Houston, som har lyktes godt i å utvikle seg fra oljehovedstad til energihovedstad med et bredere fundament, sier Leif Johan Sevland.

Viktige spørsmål og svar

I den pågående debatten er det lett å miste oversikten over hva Ryfast egentlig er, og hvor prosessen faktisk står. Derfor presenterer vi i denne artikkelen viktige spørsmål og svar i forbindelse med et av verdens mest spektakulære infrastrukturprosjekt.

Denne artikkelen er basert på kilder i fylkeskommunen, Statens vegvesen og avisartikler i lokale medier. Som omverdenen er kjent med mener Næringsforeningen at Ryfast er et helt nødvendig prosjekt, og derfor synes vi det er maktpåliggende å få fram fakta og de viktigste argumentene.

Heldigvis er Ryfast inne på rett spor! At flertallet i Sandnes bystyre nylig ga sin oppslutning til fastlandsforbindelsen, var en viktig milepæl i prosessen som skal lede til byggestart i 2010/2011.

Hva er egentlig Ryfast?

Ryfylkes framtidige fastlandsforbindelse består av Hundvågtunnelen og Solbakkktunnelen, verdens lengste undersjøiske tunnel. Fantastisk teknologi og topp entreprenørskap må anvendes for å realisere prestisjeprosjektet. Den undersjøiske motorveien med to kjørefelt i hver retning vil gjøre Strand, Forsand og Hjelmeland i ytre Ryfylke ferjefritt. Videre får Hundvåg en fastlandsforbindelse utenom bybrua, samtidig som Eiganestunnelen forbedrer framkommeligheten i Stavanger betydelig.

Blir ikke Ryfast altfor dyrt?

I motsetning til alternative fjordkryssinger (for eksempel Høgsfjordbru) lar Ryfast seg finansiere uten statlige tilskudd. Ryfast er kalkulert til 4,4 milliarder kroner. Mesteparten betales med bompenger. Utenom trafikantenes bompenger bidrar et spleiselag bestående av Stavanger kommune, Ryfylke-kommu-

Fotomontasjen er utarbeidet av Statens vegvesen og viser tilkopling av Solbakkktunnelen på Solbakk.

nene, Fylkeskommunen og næringslivet med 360 millioner kroner.

Selv om Ryfast, i likhet med lignende prosjekter, har blitt dyrere med årene, er det fremdeles et svært lønnsomt prosjekt. Dette er dokumentert av Statens vegvesen, som er den faginstansen vi må forholde oss til i denne saken. Samfunnsøkonomisk gir Ryfast en gevinst på over 2,5 milliarder kroner i samlet nytte over 25 år. Grunnen er at tunnelene korter inn avstand og reisetid, men øker samtidig bilistenes drivstofforbruk. Med en fastlandsforbindelse slipper trafikantene å være bundet av avgangstidene i et ferjesamband. Og de reisendes ventetid forkortes dermed. Tilsvarende samfunnsøkonomisk gevinst for Eiganestunnelen er 4,6 milliarder. Det betyr at samfunnet får igjen tre kroner av hver krone som blir investert.

Er det grunn til å regne med en ytterligere kostnadssprekk?

Samferdselssjef i Rogaland fylkeskommune, Gunnar Eiterjord, forutsetter at de kostnadsoverslagene Statens vegvesen nå har lagt fram holder. Kalkylene som Statens vegvesen opererer med er 2007-tall. Disse vil bli oppjustert til 2009-tall før Ryfast-prosjektet sendes videre til Oslo.

Endelig kostnadsramme fastsettes etter at et uavhengig konsulentfirma har gjennomført en ekstern kvalitetssikring i regi av Samferdselsdepartementet og Finansdepartementet. Deretter sluttbehandler Stortinget Ryfast-prosjektet. En kostnadssprekk synes å være Ryfast-motstandernes siste håp.

Hva med bompengene? Blir det ikke

dyrt for de reisende?

Full pris for liten bil blir 194 kroner i Solbakkktunnelen og 23 kroner i Hundvågtunnelen. Lokalbefolkningen vil etter alt å dømme benytte Qfree-brikker som gir 40 prosent rabatt. Prisen blir da 116 kroner for liten bil i Solbakkktunnelen og 14 kroner i Hundvågtunnelen (2007-kroner).

Har Hallgeir Langeland rett i at Ryfast er en miljøbombe?

Nei, ferjefri vei mellom ytre Ryfylke og Nord-Jæren vil gi en betydelig reduksjon i utslippet av klimagasser i forhold til fortsatt ferje- og hurtigbåtdrift. Ryfast er dessuten betydelig bedre for miljøet enn Høgsfjordbru.

Dessuten er det betydelige miljøfordeler ved Eiganestunnelen. Den sentrale tanken bak dette prosjektet er å få mindre trafikk på flere av de mest trafikkerte fylkesveiene i byen, som Ytre Ringvei, Løkkeveien, Kannikkrysset, Tjensvollkrysset og veien ut til Dusavik. Hensikten er å overføre gjennomgangstrafikk fra fylkesveier og lokalveier til ny hovedvei(E 39). Det gir bedre bymiljø, økt trafiksikkerhet og gjennomgangstrafikken kommer enklere og fortere fram. Sist det ble bygget et veiprojekt som var omtrent like viktig, var sannsynligvis da E18 ble lagt i den ytre ringveien for 20-30 år siden.

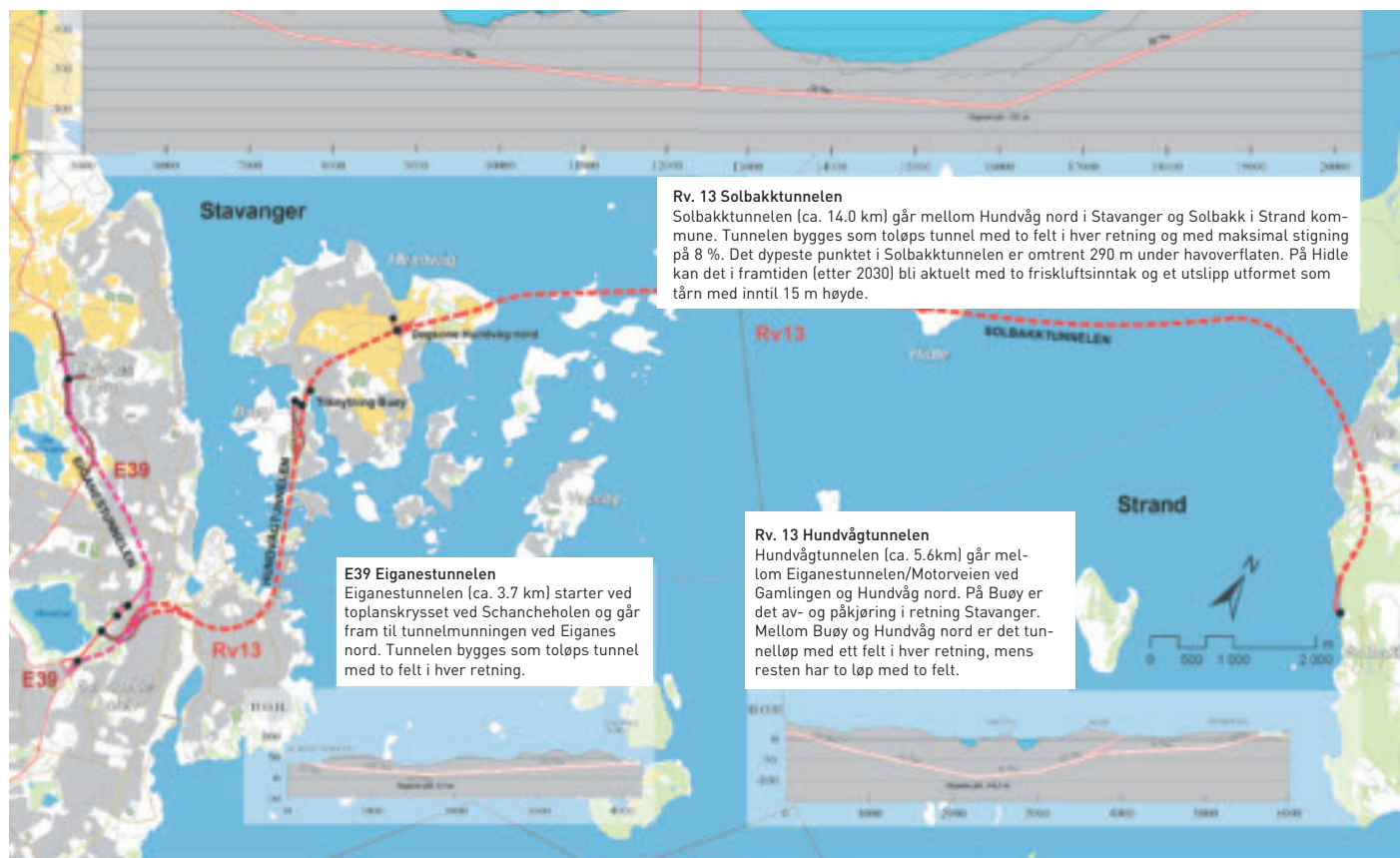
Har Ryfast noen positiv effekt for folks reisetid?

Ryfast gir 70 prosent av de reisende kortere vei til målet. I dag fordeler trafikken mellom Nord-Jæren og ytre Ryfylke seg på to ferjesamband. Selv om

var om Ryfast

Tekst: Harald Minge

Høgsfjordsambandet både er billigere og har flere avganger, er Tausambandet det største. Dersom Tauferjene gikk like ofte og var like billige som Høgsfjordferja, ville enda flere valgt å reise Tau-Stavanger.

Hvordan er trafikksikkerheten i tunnelene og på land?

Ryfast overfører trafikk vekk fra veier og gater i Stavanger sentrum og over til tunneler. Tunnelene har høyere hastighet, men er likevel sikrere. Ifølge beregninger vil både Eiganestunnelen og Ryfast bidra til å redusere antallet ulykker.

Både Solbakk tunnelen, Hundvåg tunnelen og Eiganestunnelen er utformet med høy standard og omfattende sikkerhetsutstyr. Det Norske Veritas har utført risiko- og sårbarhetsanalyse. De nye sikkerhetskravene er for øvrig en viktig grunn til at kostnadene har økt.

Hvorfor er Ryfast så mye bedre enn Høgsfjord?

For de tunge trafikkstrømmene er det ingen tvil om hvilket alternativ som er klart best. For folk flest er Ryfast rundt seks mil kortere enn Høgsfjord, og enda mye kortere enn via Espedal-Frafjord. De miljømessige sidene må også trekkes

fram. Ryfast er adskillig mer miljøvennlig. Videre må det tas med at regionhovedstaden Stavanger må knyttes naturlig sammen med tilstøtende områder. Det er i hele regionens interesse at kraftsentret – den største kommunen – får utvikle seg.

Blir ikke Høgsfjord-bru mye billigere? Hardangerbrua koster 2,1 milliarder

kroner. Hva med å bygge en tilsvarende her?

Investeringskostnaden er kanskje lavere, men Høgsfjord ville blitt langt dyrere for trafikantene. Trafikkgrunnlaget er nemlig betydelig mindre, og dermed vil bompenginntektene bli adskillig lavere enn i Ryfast.

SLIK ER DEN VIDERE PROSESSEN:

1. Lokal- og fylkespolitisk behandling av forslag til finansieringsplan basert på mulighetsanalysen fra april 2008.
Ansvar: Kommunene og fylkeskommunen
Tid: September-desember 2008
Viktig som innspill til sluttbehandlingen av Nasjonal transportplan 2010-2019.
2. Lokal- og fylkespolitisk behandling av endelig finansieringsanalyse/-plan for prosjektet basert på endelig godkjente reguleringsplaner og evt. revidert kostnadsoverslag.
Ansvar: Kommunene og fylkeskommunen
Tid: Vinter 2009

I tilfelle økte projektkostnader må Statens vegvesen gjennomføre en revidert finansieringsanalyse.

3. Søknad om bompengeprojekt/ Stortingsproposisjon.
På bakgrunn av vedtak i fylkestinget søkes det fra kommunene/fylkeskommunen om å få fremmet en Stortingsproposisjon for prosjektet. Statens vegvesen/Vegdirektoratet utarbeider så et forslag til Stortingsproposisjon som grunnlag for sluttbehandling i Stortinget. Det er imidlertid en målsetting å få fram en Stortingsproposisjon til sluttbehandling i Stortinget i 2010.

Livskraftig 121-åring

Stavanger Turistforening har nylig tatt i bruk den flunkende nye Preikestolen Fjellstue, ett av prosjektene i Norwegian Wood. Det har vært et stort økonomisk løft å satse på dette bygget. Samtidig er det en framtidsrettet 121-åring som ser at friluftsliv og naturopplevelser fortsatt har livets rett for folk flest og Turistforeningen ønsker flere ut på tur.

Tekst: Ragnar Åsland
Foto: Philip Tornes/BITMAP

Den nye Preikestolen Fjellstue ligger da også nær Lysefjorden, en kronjuvel blant de norske fjordene som av National Geographic er kåret til verdens beste reisemål.

RØD T VISER VEI

- Vi har 38 hytter til disposisjon og merket over 100 mil med ruter i fjell og nærområder. De er merket med vår røde T og er lett gjenkjennelige og synlige, opplyser styreleder Per Hanasand.

Den nye Preikestolen blir den tredje betjente hytten til Stavanger Turistforening, i tillegg til Stranddalen og Haukeliseter Fjellstue som er Norges mest besøkte.

Stavanger Turistforening har 8-10 ansatte i administrasjonen, men det leg-

ges ned 40 årsverk i dugnadsarbeid, og folk er villige til å stille opp, bekrefter Hanasand. En typisk kommentar ble en gang uttalt av et ivrig medlem som jobbet på en vestlandshytte: "Dette hadde eg aldri gjort for pengar".

Aktivitetsnivået til Turistforeningen har stor bredde med hundrevis av arrangementer årlig. Hvert år arrangerer Turistforeningen skiskole for de yngste, mens "den eldre garde" får tilbud om kortere eller lengre turer med turleder i ukedagene.

"VI KAN FJELLET"

Den nye Preikestolen innbyr barn og unge til "basecamp", der de kan velge mellom å overnatte i fjellvegger, teltleir i trær eller ved sjøen. Det opplegget er beregnet for skoler og barnefamilier, men kan også være et alternativ for en bedrift som skal ha lagbygging, opplyser Hanasand.

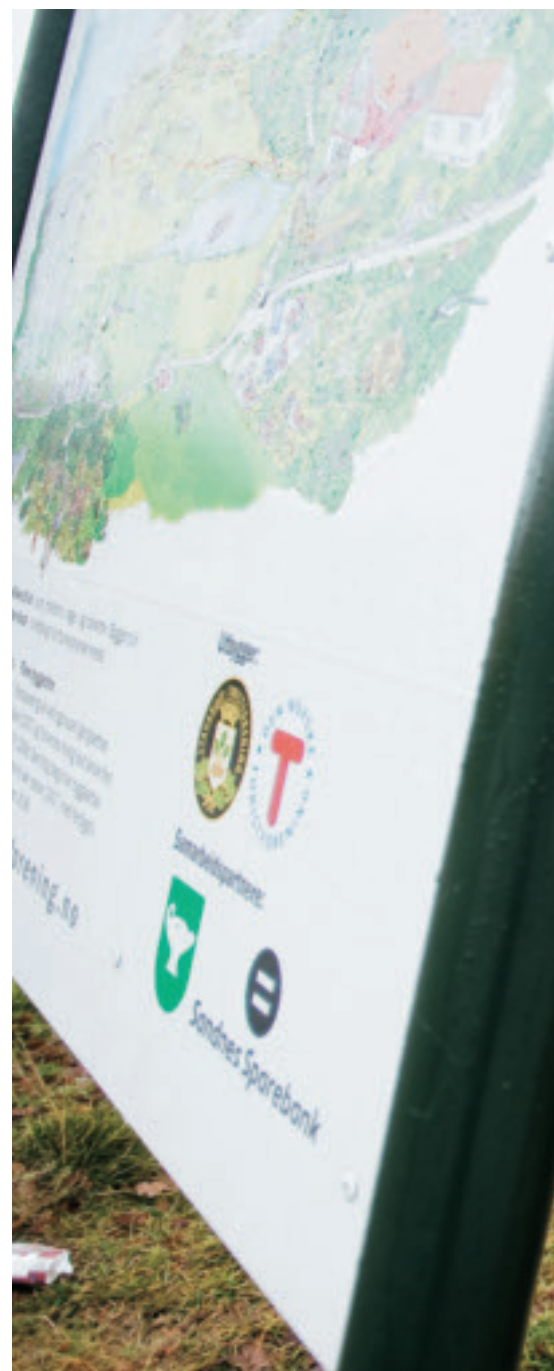
Han skisserer to sentrale oppgaver Turistforeningen ivaretar. Det ene er tilretteleggerrollen. - Vi kan fjellet og arrangerer turer i fjell, i hei og langs kysten. Vi har ikke 120 års erfaring i lavlandet, men ser at folk i dag har dårlig tid, og vi ønsker da å gi et tilbud nær der de bor.

Den andre viktige oppgaven er samfunnsaktørrollen.

- Vi er en tradisjonsrik forening i regionen og oppfattes som en samfunnsbygger. Vi tar derfor samfunnsansvar og har mange meninger om miljø og samfunnsnivå, framholder Hanasand.

Miljøspørsmålet opptar mange for tiden.

-Vi må skjenne sammenhengen mel-

lom det å ta vare på, og samtidig bruke naturen og ha en mening når det dukker opp konflikter i forbindelse med dette, sier Hanasand.

Han synes også det er viktig å ta vare på helsen og egen kropp. Friluftsliv er derfor "forebyggende helsearbeid".

Men i dagens travle hverdag byr dette på utfordringer, for samfunnsutviklingen er basert på trender, og ungdom får ikke lenger inn med morsmelken det genera-

Stavanger Turistforening er en del av Den Norske Turistforening, Norges største frilufsorganisasjon med nesten 215.000 medlemmer tilknyttet 55 lokale medlemsforeninger over hele landet.

Stavanger Turistforening, som ble stiftet i 1887, har i dag 22.000 medlemmer og er den tredje største av de lokale medlemsforeningene. Styreleder Per Hanasand kunne likevel godt tenke seg flere medlemmer.

Ønsker flere ut på tur

Per Hanasand, styreleder i Stavanger Turistforening, er svært fornøyd med nye Preikestolen Fjellstue. Nå vil han ha enda flere til fjells.

sjoner av nordmenn har tatt for gitt – å komme seg ut i naturen.

”Å SETTE SPRØYTER I DE UNGE”

Likevel mener Hanasand at folk kommer til Turistforeningen i krevende tider.

– Det enkle er alltid aktuelt, og har de unge opplevd naturen med foreldrene sine er det et godt utgangspunkt. Vår rolle er på en måte å ”sette sprøyter i

de”, i positiv forstand, inspirere dem til å benytte nærområdene sine og bruke fritiden på en aktiv måte.

Turistforeningens styreleder håper også at flere innvandrere etter hvert får øynene opp for hva landet vårt kan tilby av naturopplevelser, og han er også klar på at Turistforeningen får for lite ressurser i forhold til den rollen fritiden og naturopplevelser har.

– Idretten stikker av med for stor del av tilskuddene fra det offentlige og private sponsorer. Det bygges haller for fotball, håndball, skøyter og investeres for milliardbeløp i slike anlegg. I dette bildet synes vi at vår organisasjon får for lite.

Hanasand tror mange kanskje tenker at Turistforeningens arbeid går av seg selv.

UTFORDRER NÆRINGSLIVET

Han savner også et større engasjement og bidrag fra næringslivet, stat og kommune, men trekker fram en rekke lokale bedrifter som flinke bidragsytere, og mener flere kan gjøre det samme. Turistforeningen tilbyr ulike turpartneravtaler og samarbeidsformer som burde kunne være attraktive for mange flere regionale bedrifter.

Med 120.000 besøkende i året har Turistforeningen tatt grep om Lysefjorden og Preikestolen. Preikestolen har i flere tiår aktivt blitt brukt som markedsføring av Norge, og vært et symbol på det norske. Fjellformasjonen er blant de mest kjente i Europa med en enorm tiltrekningsskraft.

Det nye "fyrtårnet", Preikestolen Fjellstue, ble åpnet 18. november. Det har kostet rundt 30 millioner kroner å bygge, cirka åtte millioner dyrere enn planlagt, men det ferdige bygget vil gi et unikt servicetilbud for besøkende i tiden framover.

PREIKESTOLENS MANGE TILBUD

- Vi har satset miljøvennlig og den nye Preikestolen Fjellstue inkluderer resepsjon, kafé, restaurant, kjøkken med tekniske rom samt 28 soverom. Det gir flere typer overnattingsmuligheter - fra det enkle til 170 kroner døgnet, til et litt dyrere alternativ med tre retters middag. Vi skyver derfor ingen fra oss, men

tar et grep for å unngå å avise noen. Vi i Turistforeningen har beklageligvis måtte avise mange hundre gjester hver sommer, men håper dette skal bedre seg, mener Hanasand.

Turistforeningen tar også grep i lavsesongen og tilbyr da næringslivet lokaler for konferanser, seminarer, lagbygging, kombinert med tur til Preikestolen.

HJERTESTARTERE OG BROER OVER BEKKER

Per Hanasand mener det fortsatt er plass til mye mer folk i fjellet, men han registrerer at folk går færre lange turer nå enn før. To-tre dagers turer er i skuddet og det skal være familievennlig. Det er også et tegn i tiden at folk etterspør telefoner, hjertestartere og broer over bekker, men Hanasand er usikker på hvor langt man skal gå for å tilrettelegge et kresent, moderne publikum som får gode vaner når de kommer til oppvarmede, moderne hytter preget av komfort med tilgang til dusj og varme i golvet.

- Vi er på mange måter motsatsen til dette, men likevel må vi ha begge tilbud: Det enkle livet i en lavvo utenfor Preikestolen eller oppredd seng og hvitt sengetøy på Haukeliseter, fordi vi møter ulike behov, sier han.

Per Hanasand kunne godt tenke seg enda flere medlemmer i Stavanger Turistforening. Med godt over 200.000

innbyggere i Stavanger og Sandnes, tilsvarer medlemstallet på 22.000 i overkant av ti prosent av befolkningen i disse to kommunene. Tar vi med hele regionen, nærmer folketallet seg 300.000.

I den barnerike Sandnes kommune har Turistforeningen lagt til rette mange nye stier for utstrakt bruk av nærområdene på Gramstad, like ved Dalsnuten, og her er det også mye å finne på for familier, fremholder han.

Hvordan tror du framtiden til Stavanger Turistforening vil se ut?

- Nå har vi over 120 år bak oss, og det er ingenting som tyder på at vi ikke vil spille en betydelig rolle også i framtiden. De store vannkraftutbyggingene er forbi, men gradvis nedbygging av natur rundt oss og nye energiformer utfordrer oss. Vi er både for og imot vindmøller og lever i en krevende tid i forhold til energispørsmål. Men jeg tror det enkle friluftsliv vil få sin renessanse. Jeg tror folk får mer og mer øynene opp for dette og innser at materiell velstand ikke alltid er det eneste å strebe etter, så derfor har jeg god tro på framtiden. Jeg ønsker også et større samarbeid med næringslivet og at ansatte i bedrifter kan få gode fritidstilbud gjennom jobben. Der tror jeg næringslivet har en rolle å spille, fremholder Turistforeningens styreleder, Per Hanasand.

ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

Kunnskap er vår styrke

Vi leverer tjenester innen:

- ▶ Revisjon og direkte relatert rådgivning
- ▶ Økonomisk rådgivning
- ▶ Skatte- og avgiftsrådgivning
- ▶ Risikostyring og datasikkerhet

Ernst & Young er en ledende global aktør innen revisjon, skatt og avgift, transaksjoner og rådgivning. Våre 135 000 ansatte verden over - 1 400 i Norge - har et sterkt fellesskap bygget på felles verdier og et kontinuerlig fokus på kvalitet. Vi bidrar til at våre medarbeidere, kunder og samfunnet rundt oss realiserer sitt potensial.

Vi holder til i Vassbotnen 11 på Forus.
Ta gjerne kontakt med oss på tlf: 51 70 66 00

www.ey.no

VINTEREN ER HER OG BILFORUM HAR BILEN DU TRENGER

VOLVO XC70

FRA 599.000,-

Illustrasjonsfoto. Tillegg for årsavgift. Gj.snittsforbruk: 7,3 - 11,4 l/100 vkm. CO₂: 193 - 272 g/km

www.bilforum.no

FORUS: Maskinveien 1 Tlf. 51 81 05 00
BRYNE: Reeveien Tlf. 51 77 16 10

BilForum
EN DEL AV BILIA-KJEDEN

Mayday mayday...

We are SINKING!! We
are SINKING!!..OVER

Øhh...OK!
What are you
SINKING about?

Ta et språkkurs idag!

Now also in Stavanger!

Berlitz

☎ 23 00 33 60
www.berlitz.no

Exchange

Hesbynet leverer mobil-løsningen
du har ventet på

www.hesbynet.no
tlf. 51 53 20 53

Kontoret i lommen:

- alltid tilgjengelig e-post
- alltid backup av kontaktene dine
- alltid tilgjengelig kalender
- en felles kontaktliste i Outlook og på mobilen

Kontakt oss på telefon 51 53 20 53, post@hesby.net
eller i butikken i Østervåg 47, Stavanger

HESBYNETT

Kåre Valebrokk holdt foredrag om innovasjon i "den nye verden" i god infotainment-stil.

Jostein Soland og Frode Berge i Næringsforeningen gjennomgår siste forberedelser.

Tilhørere ble godt underholdt

Næringstreffet: Valebrokk avlyste finanskrisen

Deltakerne på Næringstreffet 2008 fikk høre en strålende opplagt Kåre Valebrokk avlyse finanskrisen. Den tidligere sjefredaktøren i Dagens Næringsliv og TV2, erstattet statsråd Tora Aasland som måtte melde avbud.

Arrangementet fant sted på hotell Residence i Sandnes torsdag 13. november, og Næringsforeningen var som vanlig arrangør, denne gang sammen med Sparebank 1 SR-Bank.

Temaet var kompetanse og innovasjon, og i tillegg til hovedforedragsholderne ble det lagt opp til parallellseminarer. Næringsforeningens ressursgrupper bidro til et faglig godt arrangement hvor bredden var stor.

Under konferansen ble den nyetablerte Kompetansedelingsprisen delt ut. Den gikk til Shell.

A/S Norske Shell mottok Næringsforeningens Kompetansedelingspris. På bildet lisensdirektør Knut Mauseth, Shell og juryleder Oddvar Bakken, Næringsforeningens ressursgruppe for Læring og kompetanseutvikling.

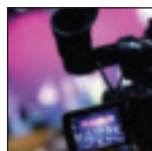

Petroleumsdirektør Aina Berg i IRIS

Sparebank 1 SRBank var sponsor – her representert ved kommunikasjonsdirektør Thor Christian Haugland.

Rom ledig

... for dine konserter, show og sånne ting!

IMI FORUM

- en salig stund uten like

Gunnar Warebergsgate 15 • 4021 Stavanger • Tel: 51 84 21 85 • Fax: 51 84 21 61 • www.imiforum.no

Exchange

Kontoret i lommen

HESBYNETT www.hesbynett.no tlf: 51 53 20 53

HTC S740 Smartphone

Trenger du mer?

1.- *

Windows operativsystem
Office, mail, wlan
GPS, radio/mp3
3.2 MP kamera, 140 g

* Kampanje: Forbruker mobilabonnement bedrift til kr 79,- pr måned og MS exchange (inkl licens, drift og backup) til kr 150,- pr måned. 24 måned langsgitt. Enkelt overføring av data fra server, sammenhenglig av kommunikasjon mellom sikkerhet eller medgjort til. Begrenset antall til maks 2 pr bedrift. Kjøper av abonnement eller bedrift HTC S740 kr 3.200,-. Naken E66 kr 3.000,-. Pris eks.mva.

Kompetansedelingsprisen 2008:

Det er Shell det!

Norske Shell er tildelt Næringsforeningens Kompetansedelingspris for 2008.

Tekst: Trude Refvem Hembre
Foto: Haagen Tangen Eriksen

- Kompetansedeling er den viktigste årsaken til Norske Shell sin suksess, sier en stolt toppsjef David Loughman. Han mener at samspill med strategiske partnere og et hundretalls leverandører bidrar sterkt til innovasjon og styrking av konkurransekraften i Shell.

- Vår evne til å samarbeide og dele bidrar til verdiskapning i regionen, sier Loughman.

Rosenkilden møtte administrerende direktør, David Loughman og kommunikasjonsdirektør Geir Haug på A/S Norske Shell sitt hovedkontor i Risavika. De har jobbet henholdsvis åtte og seks år i selskapet. Førstnevnte har for øvrig 25 års fartstid i Shell-konsernet og har hatt hele verden som virkeområde.

STIMULERE TIL DELING

Shell mottok Næringsforeningens nye pris for kompetansedeling under Næringstreffet 13. november. Næringsforeningens ressursgruppe for læring og kompetanseutvikling tok initiativ til å opprette prisen for å finne og premiere den virksomheten som er best på å kompetansedeling for å styrke verdiskapningen i regionen. Hensikten er å stimulere til deling av kompetanse og læring, både eksternt og internt, synliggjøre Næringsforeningens fokus på Stavanger-regionen som en kompetanseregion samt å belønne personer og virksomheter som i særlig grad har bidratt til deling.

Hva betyr en slik pris for dere?
- Vi er selvsagt stolte over å bli nominert og tildelt prisen. Spesielt fordi dette handler om kjerneverdiene våre: kompetanse og åpenhet. Technology, scale og integration er viktige nøkkelbegreper i vår virksomhet. Norge er verdensledende på blant annet subsea-teknologi og det er selvfølgelig en utfordring å utvikle teknologi for å takle de utfordringene vi står overfor, svarer briten David Loughman på godt norsk.

Geir Haug supplerer: - Integrasjon av kunnskap er ekstremt viktig for oss som jobber i et internasjonalt selskap. Vi har et system som fanger opp erfaringer fra våre mer enn 100.000 ansatte i hele verden. Det betyr at henvendelse kan bli besvart 24 timer i døgnet syv dager i uken. For oss er det derfor essensielt med kompetansedeling, og det at vi mottar denne prisen vil anspore til enda mer deling, sier Haug.

Hvorfor deler Shell sin kompetanse?
- Vi har mange samarbeidsprosjekter i Norge, bla. Ormen Lange, Testsenter for separasjon av CO2 på Mongstad (Regjeringens "Månelandingsprosjekt") og Risavika Gassenter. For å lykkes i prosjektene trengs kompetansedeling. Det handler om å bli best, og da nytter det ikke å holde teknologien tett til brystet, svarer Loughman.

VERDENS STØRSTE UTFORDRING

David Loughman har bodd og arbeidet i noen av verdens mest korrupte land. Han sier etiske prinsipper er veldig viktige å utarbeide og etterleve for å opprettholde samfunnsansvaret. I et HMS-perspektiv er det også ekstremt viktig å dele erfaringer, mener Shell-sjefen.

Loughman mener den store utfordringen vi står overfor i dag er at verden trenger mer energi, men mindre forurensing. For å oppnå dette er det en forutsetning at selskap som har teknologi og utvikler teknologi kan gjøre dette sammen.

Videre at selskap kan inngå samarbeid med land, og at land kan samarbeide mot målet om mindre forurensing. Uten deling av kunnskap vil ikke dette kunne skje.

Shell-ansatte er flinke på kompetansedeling. Her vises det i praksis av Linn Skjeveland, Nina Holm Viste, Jostein Tegle og Christian Hærheim.

Administrerende direktør, David Loughman og kommunikasjonssjef Geir Haug i AS Norske Shell, satte stor pris på Kompetansedelingsprisen 2008.

JURYENS BEGRUNNELSE:
En internasjonal virksomhet som har bidratt til utvikling av lokale arbeidsplasser gjennom å være teknologifokustert og kunnskapsdrevet.
Har bidratt til rask teknologioverføring til norsk FoU og norske varer og tjenester innen offshore.
Har delt sin kompetanse innenfor matematikkmodeller for praktisk gjennomføring av 3D-seismikk.
Har bidratt til realiseringen av Ullrigg.
Støtter opp om neste generasjons testing av fjernstyrt boring på sjøbunnen (Seabed Rig, Forus) og det nye gassenteret i Risavika.
Oljeselskap som karakteriseres som teknologifokustert og kunnskapsdrevet og som er åpne og meddelsomme i sin spisskompetanse.

A/S NORSKE SHELL

Ansatte: 650 i U&P (undersøkelse og produksjon), 1000 inkl. salg
Adm.direktør: David Loughman
Internett: www.shell.no

Exchange

Kontoret i lommen

HESBYNETT www.hesbynett.no tlf: 51 53 20 53

NOKIA E66

Kjent Nokia teknologi

1.- *

Tilpasset bedriftsmarkedet:
Wlan, VPN, mail, GPS
3,2 MP kamera
konferansesemulering og VoIP

* Kampanje: Forbruker mobilabonnement bedrift til kr 79,- pr måned og MS Exchange (inkl. licens, drift og backup) til kr 150,- pr måned 24 måned bindingsfrist. En overføring av data fra server, sammenstilling av kalenderer eller fakturer eller medgjett til Begrenset utvalg til maks 2 pr bedrift. Kjøpspris utabonnement eller binding HTC S740 kr 2.200,- Nokia E66 kr 2.000,- Pris ekskl. mva.

Frode Berge, utviklingssjef i Næringsforeningen, forklarer deltakerne på Sandnes Brygge hvor parallellseminarene skal foregå.

Nina O. Høiland, næringssjef i Sandnes kommune i et konsentrert øyeblikk.

Ingrid Milde, presse- og informasjonsansvarlig ved Rogaland Teater lytter oppmerksomt.

Kulturbørs på Sandnes brygge

Kulturbørsen er en av Næringsforeningens spennende nyskapinger. Den aller første ble avviklet i fjor, og 20. november var det duket for ny børsdag på Sandnes brygge.

Det er et åpenbart behov for en kulturbørs i regionen. Børsen er en "markeds-plass" som bidrar til at vi får mer ut mer av verdiskapingspotensialet som utløses når kulturlivet og næringslivet møtes, lærer av hverandre, og inngår nye samarbeidsavtaler.

Kulturbørsen 2008 kunne by på et variert program med både faglig påfyll og et bredt spekter kulturinnslag. De 70 deltakerne fikk nyttige råd bla om hvordan samarbeid og sponsoravtaler mellom kulturinstitusjoner og bedrifter kan gi større utbytte for begge parter.

Noe av hensikten med et arrangement som Kulturbørsen er å hente inspirasjon fra lokale suksesshistorier. Fortellingene til Kjartan Skjelde (olympisk mester med kokkelandslaget) og Reinhardt Kropf/Dag Terje Klarp Solvang (vinnere av konkurransen om å bygge den norske paviljongen til verdensutstillingen i Shanghai) var definitivt blant høydepunktene.

Årets kulturbørs var for øvrig nok en bekreftelse på at det finnes mye talent i kulturlivet lokalt. Det ble tydelig demonstrert gjennom bidrag fra Poor Edward, institutt for musikk og dans ved universitetet og Elin Furubotn.

Foto: Philip Tornes/BITMAP

Alf Waage fra Suldal kommune suger til seg.

Stein Bjelland, president i Great Moments, med klar tale.

Elizabeth C. Bjørn-Hansen, daglig leder i Forum for Kultur og Næringsliv, holdt foredrag med entusiasme og turbofart.

Institutt for musikk og dans | Konserterkalender vinteren 08/09

DESEMBER

Tirsdag 2. desember kl 19.30

Masterkonsert, blåsere fra IMD
Lille konsertsal, Bjergsted – Gratis adgang

Søndag 7. desember kl 13.00

Julekonsert, studenter fra IMD synger julen inn
Skur 2, Skansekaiaen – Gratis adgang

JANUAR

Torsdag 8. januar kl 19.30

Masterkonsert, messingblåsere fra IMD
Lille konsertsal, Bjergsted – Gratis adgang

Fredag 9. januar kl 16.30

Messingkonsert, studenter fra IMD
Lille konsertsal, Bjergsted – Gratis adgang

Søndag 25. januar kl 18.00

Masterclass, sangstudenter fra IMD
Lille konsertsal, Bjergsted – Gratis adgang

FEBRUAR

Tirsdag 3. februar kl 19.30

Messingkonsert, messingblåsere fra IMD
Lille konsertsal, Bjergsted – Gratis adgang

Tirsdag 10. februar kl 19.30

Unge musikere, møt unge talenter fra Norge og Brasil
Lille konsertsal, Bjergsted – Gratis adgang

Fredag 20. februar kl 19.00

Ensemblekonsert, studenter fra IMD
Lille konsertsal, Bjergsted – Gratis adgang

Tirsdag 24. februar kl 19.30

Rodion Shchedrin, Kwetzinsky/Skinner
Lille konsertsal, Bjergsted – Gratis adgang

Enkel SERVERDRIFT

www.hesbynett.no
tlf: 51 53 20 53

Hesbynett har levert nettløsninger siden 1995. Dyktige medarbeidere driver bedriftens server - her eller der.

Win 2003 eller 2008, Exchange, Sharepoint, SQL:

KONTAKT OSS FOR EN GRATIS VURDERING

post@hesbynett.no eller 51 53 20 53

HESBYNETT

Ta del i et fargerikt felleskap med gode muligheter og smarte løsninger!

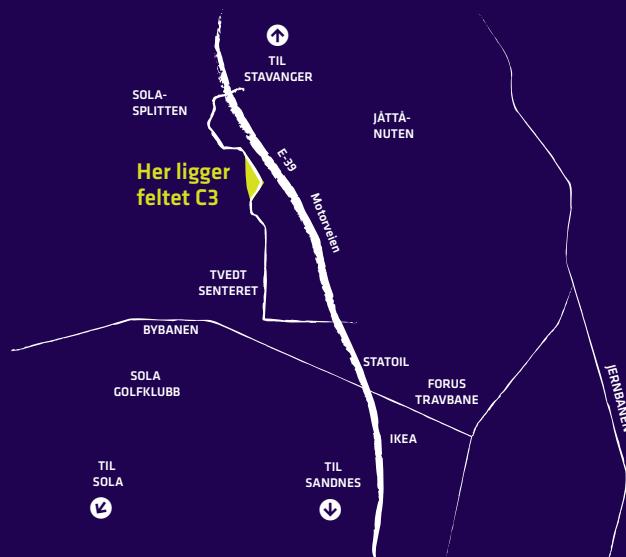
PLANK
ARKITECTS

Våren 2010 flytter Kai Hansen Trykkeri inn i nye og spennende lokaler på Forus. Bygget er på totalt 10.500 m² hvorav 5.500 m² er for utleie. Vi kan derfor tilby et kombinasjonsbygg med fleksibel lokalinndeling hvor leietaker selv har mulighet å påvirke inndelingen. Feltet C3 ligger helt i nordenden av Forus-området, tett til motorvei, Solasplitten og ny kollektivtrassé. Bybanens planlagte trassé er heller ikke langt unna.

Som leietaker vil du få:

- ☛ God beliggenhet sentralt på forus
- ☛ Gode parkeringsmuligheter
- ☛ Felles resepsjon
- ☛ Kantine
- ☛ Fleksibel løsning av lokalinndeling
- ☛ Mulighet for kombinasjonslokaler
- ☛ Tilgang til trykkeriets printshop
- ☛ Lagerhotell

Er du interessert i å vite mer om prosjektet?

Ta kontakt med Torfinn Hansen på mobil: 920 35 353
eller e-post: torfinn@kai-hansen.no

KAI HANSEN
FØRST OG FREMST - TRYKKERI

Omforlatels...

- Vi er ikke stolte av alle de feilene som er gjort av forskjellige folk, partier og vårt tilsynssystem, og svikten i markedsdisiplin som har ført oss dit vi er nå, sa han på TV-programmet Fox News torsdag. Men han sa han ikke har noe å beklage når det gjelder de tiltakene som er iverksatt for å takle krisen. *USA finansminister Henry Paulson i følge NTB 16. oktober 2008*

Samfunnssikkerhet i praksis

Seks av ti, eller 102 av de 172 fotgjengerne som har mistet livet de siste seks årene, ble påkjørt idet de var i ferd med å krysse veibanen i gangfelt. I snitt har 28 fotgjengere mistet livet i trafikken på norske veier hvert år de siste seks årene. Hele 4.660 fotgjengere har vært involvert i en ulykke siden 2002. *NTB i følge Stavanger Aftenblad 24. oktober 2008*

Reglementsmessig på Stortinget

Presidenten: Representanten Øyvind Halleraker vil framsette et representantfor-slag.

Øyvind Halleraker (H) [12:10:30]: På vegne av representantene Erna Solberg, Trond Helleland, Svein Flåtten og meg selv har jeg gleden av å sette fram et forslag om strakstiltak for å forebygge alvorlige trafikkuulykker. Presidenten: Representanten Bård Hoksrud vil framsette to representantforslag. Bård Hoksrud (FrP) [12:10:58]: På vegne av representantene Per Sandberg, Arne Sortevik, Anders Anundsen og meg selv vil jeg framsette forslag om avbøtende strakstiltak mot økningen i dødsulykkene på veinettet. På vegne av representantene Per Sandberg, Arne Sortevik og meg selv vil jeg framsette et forslag om å legge fram en egen stortingsmelding om trafikksikkerhet. Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte. *Stortingstidende fra møte mandag 22. september kl 1200*

Lokalisering, lokalisering, lokalisering

I motsetning til OL i Tromsø er slett ikkje toget gått for eit Nasjonalt Garborgsenter på Bryne sjølv om det ikkje vart nemnt med eit ord i forslaget til statsbudsjett som vart lagt fram tirsdag. Men Garborgsenteret kan li same skjebne av litt av dei same grunnane som Tromsø-OL, nemleg at ein del aktørar ikkje lenger har noko engasjement i prosjektet. Det vil vera naivt å tru at ikkje signala om usemje om plasseringa av senteret også er kjent i Kulturdepartementet. *Leder i Jærbladet 10. oktober 2008*

Generasjonskløft på skolen

Snart er jeg halveis til femti, men er likevel en IKT-sinke i forhold til den yngre generasjonen. Ungdommene jeg møtte på Elvebakken videregående skole tusler rundt med PC under armen som om det skulle vært en skolebok. De snakker om å lage Power Point-presentasjoner, Smartboard og hvordan lage databaser. YouTube er kjekt å ha for norsk-lekser, Google Translation er flott for fransken og snart får de digitale lesebreitt. *Zlata Turkanovic i Dagsavisen 17. oktober 2008*

Fulltreffere

Historien er brulagt med eksempler på hvor galt det går når virkeligheten faller ned å hodet på de troende. *John Olav Egeland i Dagbladet 18. oktober 2008 om finanskrisen*

Krisetider er godt for distriktspolitikken

Distriktspolitikken i nedgangstider har en forutsetning som professor Reidar Almås understreket her i avisa nylig: «Generelt sett er det en fordel for distrikter når det er nedgangstider, forutsatt at det blir ført en motkonjunkturpolitikk fra staten.» Og sånn er det. Offentlige satsing på samferdsel, vedlikehold og nybygg blir avgjørende for sysselsetting og bosetting i distriktene nå. Den kommunale aktiviteten likedan. Satsingen her avgjør distriktenes skjebne i nedgangstidene. Og satsing er det rom for, sier de økonomiske ekspertene. Dårlige tider betyr mindre økning i privat konsum. Da blir det plass til mer offentlig forbruk. I praksis bør det innebære økt sysselsetting i kommuner og stat, altså økt satsing på folk som ivaretar velferdsstatens mange mangfoldige oppgaver. Inkludert vedlikehold av skoler og andre bygg. Og hva med å reparere fjøs? *Erling Kjekstad i Nationen 25. oktober 2008*

Nærmiljøet viktigst

Når nordmenn flytter til et nytt sted, er det ikke først og fremst fordi de sikter mot bedre og mer spennende jobber. Et godt nærmiljø, gode boforhold og nærhet til familie er viktigere trekkplastre enn attraktive arbeidsplasser. Det viser den første landsdekkende undersøkelsen om nordmenns bo- og flyttemotiver siden 1972. I alt 10.000 nordmenn har deltatt i undersøkelsen som er utført av Statistisk sentralbyrå og Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR). *Mandag Morgen, Ukebre 26. oktober 2008*

Hansen glæder seg

- Folk "der ute" har også viktige erfaringer med helsetjenesten. Disse erfaringene vil jeg gjerne ta del i. Derfor har jeg bestemt meg for å begynne å blogge på www.vg.no. Alle som har noe på hjertet, kan komme med innspill og kommentarer. Jeg gleder meg til å lese hva folk har å si. *Helse- og omsorgsminister Bjarne Håkon Hansen til "Sammen", Magasin for Arbeiderpartiets medlemmer, 3. oktober 2008.*

Realøkonomien rammes

- I løpet av den siste halvannen måned har man sett alvoret i den økonomiske situasjonen tilta i styrke slik at det får effekt på realøkonomien.

Analytiker Anne Gjæren i Handelsbanken til Reuters

Krisetider

Små menn tror på lykken og på omstendighetene. Sterke menn tror på årsak og virkning. *Ralph Waldo Emerson, (1803-82), amerikansk dikter og filosof*

Kulturnytt

Det er et gledelig faktum at menneskenaturen ikke regnes som en del av vår kultur. *Nils-Fredrik Nielsen, (1945 -) norsk forfatter*

La naturen bestemme

Arbeidsdeling må skje etter dyktighet og skikethet, ikke etter kjønn. Viser en kvinne at hun kan styre et samfunn, så la henne gjøre det. Viser en mann at han bare duger til å vaske tallerkener, så la ham da gjøre det arbeid som naturen har bestemt ham til. *Platon, (427 - 347 før vår tidsregning), gresk filosof*

Antikverte kommunegrenser og demokratiet

Det er de snevre kommunegrensene på Nord-Jæren som har tvunget fram aksjeselskaper, interkommunale foretak og stiftelser i stort omfang. Rett og slett fordi kommunene i vår region i seg selv er for små til å holde seg med egne virksomheter for alt fra kino til internasjonale havner. Fremdeles er det få politikere som er i stand til å se sammenhengen mellom antikverte kommunegrenser og mangel på åpenhet og demokrati, derfor er det nyttig at bystyret har representanter som Bore og Laake - vant som de er med å tenke prinsipielt fra sine tidligere karrierer. *Leder i Rogalands Avis 22. oktober 2008*

Jobb og skilsmisser

Finnes det et liv etter jobben? Eller er det jobben som er selve livet? Hvor mye ansvar har Kværner og Eigersund kommune og Eigersund Sentrumsforening og andre arbeidsgivere for alle skilsmisene i Eigersund? Tenker de noen gang over hvilke konsekvenser de pålagte arbeidsoppgavene har for familielivet til folk? *Alf Georg Østebrøt i Dalane Tidende*

Nye muligheter for etablert miljø

Han mener Saab, sammen med sine rådgivere har fått til mye i Norge - og han synes Rogaland og Stavanger er veldig spennende. - Vi er fantastisk fornøyd med at det er et gammelt etablert flymiljø her med mye flykompetanse. Det gjør at vi har på plass en rekke flyrelaterte avtaler, sier Gustafson. *Rogalands Avis 22. oktober 2008 i intervju med viseskampanjeleder for Saab i Norge, Fredrik Gustafson om Saabs gjenkjøpsplaner i Rogaland*

Senior bedriftsrådgiver Karen M. Nilsen,
Sparebanken Vest, Stavanger.

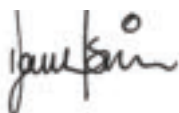
Kunne du tenke deg en bank som faktisk tar seg tid til bedriften din?

Her er vårt løfte til deg som bedriftskunde: Vi vil gi deg og din bedrift tett og personlig oppfølging og legge til rette for en god og varig dialog oss imellom. Slik skal vi sammen finne frem til de beste løsningene for din bedrift.

Sparebanken Vest er som landets tredje største sparebank, et komplett finanshus med løsninger innen bank, forsikring og eiendom til både næringsliv og privatpersoner.

Jeg håper du vil benytte deg av min fagkompetanse og kjennskap til næringslivet i Stavanger-regionen for å finne de optimale løsningene for din bedrift. Du kan nå meg på telefon 51 56 92 12 eller mobil 416 24 684 eller e-post karen.nilsen@spv.no.

Vi sees!

Karen M. Nilsen

Sparebanken Vest Stavanger, Romsøegården

Åpningstider: 09–15.30

Kundeservice: 815 22 002 - valg 4, åpent 7–21 (9–16)

www.spv.no

**ottesen
&dreyer**

Ottesen & Dreyer
del av Sparebanken Vest

 SparebankenVest
– satser på Vestlandet

Logistikkdagen: Muligheter og konkurransekraft for næringslivet

Jan Håvard Hatteland, styreleder i LTL og distriktsjef i Bring sammen med Geir Nilsen, driftssjef Håkull og Bjørn Røstad, daglig leder SR Transport.

Logistikkdagen 2008 ble arrangert 6. november i samarbeid mellom Logistikkforeningen, LTL og Næringsforeningen. Konferansen fokuserte på infrastruktur som konkurransefortrinn i verdiskapingen.

81 deltakere var til stede på Fredheim Arena i Sandnes. På programmet stod: Hallgeir Langeland, leder for stortingets transport og kommunikasjonskomite, Inge Oliversen, Logistikkforeningen, Birger Haraldseid, Stavanger-regionen Næringsutvikling, Leiv Roald Thu, NHO Rogaland, John Lunde, Risavika Havn, Ingvald Fardal, Fjord Line, Anna Aabø, IRIS, Tom Tvedt, Fylkeskommunen, Ingvald Løyning, Kverneland Group, Nils Giskeødegård, ASKO Rogaland AS, Roald Bergsaker, Næringsforeningen i Stavanger-regionen.

Møteledere: Nina Handegaard og Frode Berge.

Hallgeir Langeland, stortingsrepresentant og leder av Transportkomiteen

Inge Oliversen, styreleder Logistikkforeningen og adm. direktør i Keppel Norway

Fylkesordfører Tom Tvedt og adm. direktør Anna Aabø i IRIS

Møter i Næringsforeningen desember 2008 og januar 2009

04.12.08

Byggebørsen

Rosenkildehuset

Kl. 19:00 - Kl. 21:00

En orientering om byggeprosjekter som er planlagt i 2009 i Rogaland. Hvilke muligheter vil disse gi byggebransjen?

12.12

Stavanger 2008 er snart slutt! Hva nå?

Rosenkildehuset

Kl. 11:00 - Kl. 13:00

Vi inviterer medlemmer og andre interesserte til juleavslutning på et tidspunkt da det kun er to uker igjen av Stavangers status

som kulturhovedstad. Hva er vel mer naturlig enn å gjøre opp en foreløpig status?

- Hva sier magefølelsen om hvordan dette har gått?
- Og enda viktigere: Hva nå?
- Hvordan kan vi sørge for varige positive ringvirkninger av 2008?

09.01.09

Aksjeåret 2008

Rosenkildehuset

Kl. 11:00 - Kl. 13:00

Næringsforeningen har igjen gleden av å invitere til vårt årlige møte om kommende aksjeår. Dette er et populært møte, så vær tidlig ute med å melde deg på!

Pål Jacob Jacobsen

Stavanger-regionens Europakontor
 pal@onemarket.be
 www.one-market.org

Lommeboken viktig for medlemskap

Da EU ble startet var det fred og stabilitet som var hoveddrivkraftene. De seks landene var lei av kriger og besluttet seg for å krige ved forhandlingsbordet, i stedet for på slagmarken.

Ved alle senere utvidelser har lommeboken spilt en sentral rolle. Da Storbritannia og Danmark ble medlemmer i 1973, var økt eksport av smør, fleisk og maskiner viktigere enn drømmen om et integrert Europa.

Spania, Portugal og Hellas ønsket å stabilisere sine ferske demokratier – men samtidig så de finansielle muligheter gjennom EUs store solidaritetsfond.

Sverige og Finland var i begynnelsen av 90-tallet nede i en økonomisk bølgedal og EU-medlemskap var en naturlig løsning for eksportindustrien. De store utvidelsene mot Øst- og Sentral-Europa var drevet av ønsket om å komme inn i den demokratiske varmen – men regionalstøtte og landbrukspenger gjorde valget lettere.

For Danmark har det lenge vært lett å si nei til Euro, men når presset på den danske kronen øker og høyere rente svir i lommeboken – da endrer både politikere og opinionen seg.

Det aller beste eksemplet er likevel Island. Med sterk økonomisk framgang har det vært lett å si nei til EU, men når den økonomiske krisen knekker den islandske kronen og privatøkonomien, så snur opinionen seg og vil ha beskyttelse i Euro-land.

Lommeboken er tydeligvis sterkere enn argumenter om viktigheten av europeisk samarbeid eller frykten for å gi makten til anonyme byråkrater i Brussel.

I Norge og Sveits er imidlertid lommebøkene fortsatt fylte til randen, og dermed holder landene seg på behaglig avstand fra Brussel.

Gastronomi: Back to basic.

- På samme måte som at mediene tjener på å produsere lokalt stoff for sine forbrukere, må også matprodusenter og reiselivsbransjen satse på det superlokale for å gi folk nye spennende opplevelser, sier Maruis Jensen i trend- og innovasjonsbyrået Bengal.

Han mener dette er en reaksjon på den uoversiktlige globaliseringen vi er vitne til.

- I dag har vi ingen begrensninger på verken råvarer, retter, ingredienser eller oppskrifter. Utfordringen blir å møte et marked med uendelige muligheter, og lage et produkt som

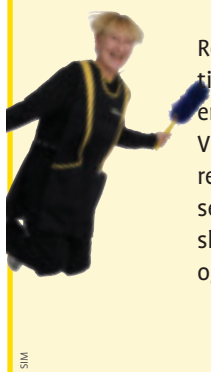
fortsatt er interessant for enkeltindividet. - Heretter vil det som er "nede på bakken" få økt anerkjennelse, mener han. - Når det gjelder mat, er det ikke lenger status å helle Dolmio-glasset over pastaen. Det vil bli mer populært å kunne sjonglere med lokale råvarer, og lage mat fra bunnen av, mener Jensen. - Vi går fra å være veldig "fancy", til det som er mer "basic". Innholdsfortegnelsen på matvarene skal se ut som noe vi har på kjøkkenet - noe vi kjenner igjen - og ikke på et kjemikerset, sier Jensen til dinmat.no.

Integrering og rekruttering

Hvordan rekruttere og integrere utenlandsk arbeidskraft? Det var temaet da Næringsforeningen sammen med OLF, NHO, LO, NAV, Stavanger kommune, Rogaland fylkeskommune, og Stavanger-regionen Næringsutvikling arrangerte en større konferanse på Sola Airport hotell torsdag 6. november. En av de store utfordringene regionen har er å skaffe kompetent arbeidskraft, og denne problemstillingen ble belyst fra flere hold. Fylkesordfører Tom Tvedt innledet, representanter fra næringslivet fortalte om hvordan de integrerte utenlandske arbeidstakere, mens flere arbeidsinnvandrere redegjorde for hvordan de personlig opplevde å jobbe i Norge. I debattpanelet satt både LO-sekretær Øystein Hansen og den nyansatte regiondirektøren i NHO Rogaland, Hallvard Ween. Bandet Moussa Diallo (bildet) sto for underholdningen.

Renhold slik du vil ha det!

Renhold & Konsulentservice AS tilbyr stabil arbeidskraft med engasjerte medarbeidere. Vi har et klart mål om å levere renholdstjenester med høy servicegrad. Våre oppdragsgivere skal oppleve forventet kvalitet – og vel så det – til riktig pris.

Vi hadde et godt år i 2007 – med stor tilgang på nye kunder. Men det er stadig rom for flere. Ta kontakt, så gir vi deg et prisoverslag.

Kvalbergveien 21, 4016 Stavanger.
Telefon 51 90 50 00. Telefaks 51 90 50 09.
E-post: post@renkons.no
www.renkons.no

Urolig for fremtiden? Har du revurdert ditt sponsorbudsjett?

Spør oss om et uforpliktende tilbud, du vil få en positiv overraskelse
- flere har spart opp til 40%

Ta kontakt for en annerledes samtale om Golfens muligheter for deg! Telefon: 51 69 68 90 E-mail: post@solastranden.no

HMS-faglig forum

HMS - dagen 09

Quality Airport Hotel Stavanger - Sola
Tirsdag 27. januar 2009 kl 0900 - 1500

Annonser er støttet av:

Påmelding/informasjon:
rogaland@hms-fagligforum.no
www.hms-fagligforum.no

“Det store rommet med de gode grensene”

Foredrag ved Torolf Nordbø og Tor Moen Tønnesen

Med fordrag viser og humor forteller de hvordan arbeidsmiljøet og motivasjonen kan endres. Han Innante og Sjur Oppfinnar stiller med spesial kompetanse...

“Rusmisbruk - næringslivets skjulte trussel”

Foredrag ved Olaf Olsvik

~Jeg var næringslivsleder, samtidig som jeg brukte 1,2 millioner på kokain og rohypnol - hvert år. 33% av korttids- og 15% av langtidsfraværet skyldes rus. På tide å ta det på alvor?

Innovasjon: Oppfinnerbyen

«Alle» vet at osthøvelen og bindersen er norske oppfinnelser og er kry av det. Men «ingen» vet at den såkalte «RINGÅPNINGEN», som er på alle Colabokser, ølbokser m.v. også er en norsk oppfinnelse. Den er til og med oppfunnet i Stavanger, forteller Jørg Hviding i bladet Mortepumpen nr 3/08 som utgis av Stavanger kommune og som går til alle pensjonister i Stavanger. «Ringåpningen» er i dag kommet i alminnelig bruk over hele verden og har fått langt større betydning enn både osthøvelen og bindersen. Derfor er det nå på tide å for-

telle at den allerede ble oppfunnet i 1913 for åpning av sardinbokser. Oppfinnerne var med stor sannsynlighet mekaniker Johan Thorkildsen og stansearbeider Thoralf Thorsen. Stavanger var da under full utvikling til å bli Norges Sardinby og byens oppfinnere konkurrerte om å finne på alle slags finurligheter som kunne gjøre sardin-fremstillingen mer rasjonell. I perioden fra 1880 til 1915 ble det innvilget 316 patenter. Hele 202 av disse patentene ble innvilget til borgere av Stavanger.

CD-innspilling av Byterminalen

En musikal om livet på Byterminalen og menneskene som kommer og drar eller blir værende... "Byterminalen" ble spilt på Byterminalen i Stavanger 23.-27. mai i år, og er laget av Håkon Berge, Gunnar Roalkvam og Anderz Døving.

Nå er CD av "Byterminalen" under produksjon. Det blir en dobbel-CD, med fullt teksthefte med flotte bilder fra oppsetningen.

I salg første uke i desember!
Flott julegave til venner og ansatte!

Ordinær utsalgspris på denne doble CD-en blir kr. 169,-.

Forestillingen blir vist på NRK1 og NRK2 i romjulen!

OSLO - BERGEN - STAVANGER - TRONDHEIM

Management for Hire & Rekruttering

UpSource

upsource.no

Rasmus Kvassheim

Finanskrise, grådighet og forretningsetikk!

Etter flere år med eventyrlig økonomisk vekst, rammes vi av negative konjunkturer - både nasjonalt og internasjonalt.

Mye er sagt og skrevet om finanskrisen, som tydeligvis ikke har til hensikt å slippe taket på oss med det første. I hvert fall vil de etterfølgende realøkonomiske konsekvenser i form av redusert salg, økte kostnader, tiltakende arbeidsledighet og mer krevende vilkår for finansiering, bli virkeligheten for de fleste av oss i 2009.

Årsakene til vår globale finanskrise er ofte beskrevet i mediene, men få av oss aktører diskuterer selvkritisk hvordan vi oppnår våre resultater, med andre ord; søkelyset rettes mot vår egen forretningsskulturen og etikk. Et vesentlig strammere marked og overgangen til dagens transaksjonsøkonomi, vil naturlig nok rette økt oppmerksomhet mot vår forretningsmessige adferd.

Hvor viktig er det for oss at vi utfører våre forretninger innenfor forhåndsbestemte etiske retningslinjer? Hvilken verdi har det for våre kunder at vi etterlever etiske retningslinjer?

Hvordan kan etikk bli en konkurransefordel?

Næringsforeningen har i høst arrangert faglig gode lunsjseminar innen innsidehandel og etikk med samfunnsansvar. Begge seminarne samlet et skuffende svakt deltakerantall, ca 20 - 25. Mangelfull oppslutning viser kort og godt at vi er altfor lite opptatt av etikk og risiko knyttet til vårt omdømme.

Omdømmerisikoen som utløses i næringslivet med betydelig tap av tillit kan bli vesentlig mer kostbar enn hva vi på forhånd kan forestille oss. Næringslivet investerer årlig betydelige beløp i merkevarebygging for at kundene skal kunne identifisere seg med våre produkter og tjenester.

GRÅDIGHET

Hvilke konsekvenser får vi når våre kunder mottar kritisk informasjon om måten vi driver vår virksomhet på? Ukultur i næringslivet er selvfølgelig ikke bare et fenomen i USA. Vi kan det vi også, selv om sammenlignbare tall og konsekvenser er på vesentlig lavere nivåer.

Arbeidsledigheten i USA er for tiden 6,5 prosent, og sterkt stigende. Det er meget tragisk for den enkelte amerikaner, ikke minst når vi vet at de sosiale rettighetene er vesentlig dårligere utviklet i USA enn for eksempel i Norge. Mediene informerer

oss om bedrifter som utbetaler skyhøye lønninger, bonuser og har ellers uvettig kostnadsbruk. I ettertid søker de sågar om å sende regningene til skattebetalerne. Ja, da skjønner de aller fleste at grådighet og ukultur er blitt en vesentlig del av problematikken.

Journalist Toralf Sandø i Stavanger Aftenblad formidlet i sin lørdagskommentar 8. november på en god måte dilemmaet mellom egne og fellesskapets interesser. Sandø skriver bl.a.:

"Vi er født med grådighet, men foretrekker å omtale våre krav i vendinger om rett og rettferdighet."....."Den som vil utrydde grådigheten, må utrydde menneskeheten."

ETIKK ER LØNNSOMT

Den bedrift eller organisasjon som evner å videreutvikle seg ved å bevisst anvende gode etiske prinsipper, trykker bærekraftig verdiskapning.

De mange som har uttrykt sine meninger om grådighetskulturen i næringslivet, både ute og hjemme, opplever betydelig støtte for sine utsagn, hvilket er en viktig del av vår utfordring.

De som har studert konsekvensene av redusert tillit hevder med stor innsikt og tydelighet at redusert omdømme kan knekke enhver bedrift og organisasjon.

Det betyr i klartekst at risikoen og kostnaden for tap av omdømme og tillit nærmest er ubegrenset. Det er derfor viktig at vi som aktører i samfunnet har et bevisst forhold til etiske retningslinjer og sørger for en regelmessig kritisk gjennomgang av disse.

Både ansatte og kunder vil i tiden framover garantert stille store krav til at vi ledere medvirker aktivt til videreutvikling av disse. Dette vil gi økt konkurranseevne og lønnsomhet over tid.

Næringsforeningen vil også i 2009 invitere til faglige sammenkomster med temaer innen etikk, og håper da på større oppslutning.

Vel møtt!

Rasmus Kvassheim

Kristine Pedersen

Interaksjonsdesigner i Melvær&Lien Digital

Kristine Pedersen har begynt som interaksjonsdesigner i Melvær&Lien Digital. Hun har en BA (Hons) i Multimedia Design fra De Monfort University i England og Noroff Instituttet i Bergen. Pedersen drev for seg selv i fire år, og har i tillegg jobbet for Generator Markedsføring, Centaur Group og VestNytt.

Svein Grannes

Økonomi og finanssjef i Proplan AS

Svein Grannes (31) er ansatt som økonomi- og finanssjef i Proplan AS, et softwareselskap med lang erfaring som forhandler av markedsledende administrativ programvare. I Proplan vil Svein ha ansvaret

for regnskapsrapportering, regnskapsavslutning, budsjettering samt ledelse av administrasjonen. Han kommer fra stillingen som finansanalytiker i Exxon Mobile og har tidligere arbeidet i Vinmonopolet. Svein er utdannet fra universitetet i Stavanger og Boston University med en Bachelor i økonomi og informatikk, samt Master i økonomi og administrasjon.

Svein Roar Nilsen

Konsulent hos Hesbynett

Svein Roar Nilsen (36) er ansatt som konsulent hos Hesbynett. Han er utdannet informatikkingeniør, og har en rekke Microsoft-sertifiseringer (MCSE, MCPs, MCDBA, MCNPS, MCITP, MCTS) i tillegg

til tung Oracle og Linux-kompetanse. Han kommer fra en driftstilling hos Statens Kartverk.

Anne Lillebø Gjerstad

Regnskap og økonomi i Melvær&Lien

Anne Lillebø Gjerstad er ansatt i administrasjonen hos Melvær & Lien, hvor hun jobber med regnskap og økonomi. Hun sørger også for at alle får svar når de slår på tråden.

Karl Bertil Wiborg

Interaktiv designer i Melvær&Lien digital

Karl Bertil Wiborg er ansatt som interaktiv designer i Melvær & Lien digital. Han er utdannet ved Noroff Instituttet i Bergen og var en av gründerne bak reklamebyrået Firkant som laget nettsider og nettbutikker. Wiborg er også illustratør, grafiker og animatør.

Inge Håland

Prosjektleder i Forus Næringspark AS

Inge Håland er ansatt som prosjektleder i Forus Næringspark AS. Håland kommer fra stillingen som anleggs- og prosjektleder i Stavanger kommunes Plan og Anleggsavdeling.

Der jobbet han med kommunens vei, vann- og avløpsanlegg. Håland er utdannet ved Stavanger tekniske fagskole. I Forus Næringspark AS har Håland ansvar for utbyggingsprosjekter på Forus og i Gjesdal Næringspark på Skurve.

Lene Berge

Kommunikasjonssjef i Region Stavanger BA

Lene Berge Førland (35) er ansatt som kommunikasjonssjef i Region Stavanger BA. Hun har nettopp avsluttet en mastergrad i International Public Relations ved Cardiff School of Journalism,

Media and Cultural Studies ved Cardiff University i Cardiff, Wales. Hun har også en fireårig bachelorgrad i Communication Studies fra Queen Margaret College i Edinburgh, Skottland. Lene Berge Førland har tidligere jobbet i Region Stavanger BA som teamleder for Stavanger og Sandnes Turistinformasjon. Hun har også jobbet i Destinasjon Stavanger BA som daglig leder for Stavanger Turistinformasjon. Før dette jobbet hun i Association of Norwegian Students Abroad (ANSA) som informasjonskonsulent, journalist, redaksjonssekretær og redaktør.

Frode Kaspersen

Konsulent hos Hesbynett

Frode Kaspersen (24) er ansatt som konsulent hos Hesbynett. Han er utdannet sivilingeniør i kommunikasjonsteknologi ved NTNU i Trondheim, med digital kommunikasjon som

hovedprofil. Han har programmeringsbakgrunn fra Matlab, Java, JSP, MySQL, Python og Oracle samt systemutviklingsverktøy som Use Case og UML diagrammer, og Eclipse.

Nye bedrifter/ medlemmer

Flere nye bedrifter har meldt seg inn i Næringsforeningen siden 14. oktober 2008. Pr. 17.11.08 hadde foreningen 1505 bedrifter, og 3484 medlemmer

Businesspeople AS
Køhlergruppen AS
Datamatrix, avd. Stavanger

Informasjon Rogaland AS
SV Betong AS
YIT Building Systems
Jonas B. Gundersen AS
Sverre Haga AS
Q-meieriene AS
Coretrek Sandnes
Sponsorvekst AS
Miljøparken Eiendom AS
Farris Bad
Fjord Line AS

Minikraftverk stoppa

Marvik minikraftverk er bygd utan å ta omsyn til NVE sine krav til fritak for konsesjon. Bygginga er stoppa rett før ferdigstilling skriver Suldalsposten 25. oktober 2008.. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gav minikraftverket fritak frå krav om konsesjon. Føresetnaden var mellom anna at dammen til kraftverket vart flytta 150 meter lenger ned i elva enn det dei opphavlege planane viste. Under ei synfaring i området i byrjinga av september i år, peiker Miljøvernavdelinga ved Fylkesmannen i Rogaland på at inntaket til kraftverket ikkje er flytta i høve til krava frå NVE og at føresetnaden for konsesjonsfritak ikkje er oppfylt. Fylkesmannen ber NVE sjå nærare på saka.

Størst utenfor Oslo.

Av alle aktører innen **headhunting** i Bergen, Trondheim og Stavanger er Mosaïque størst! Vi finner rett kandidat til den ledige jobben, og vi hjelper den erfarne lederen med et jobbskifte.

STEN PÅ STEN.

Mosaïque har hatt sunn vekst siden starten i 2001. Vi har tatt oss tid til å etablere et solid fundament for gradvis utvidelse av virksomheten. Nå er det aller meste på plass, og vi har et klart mål om å bli markedsleder innen våre kjerneområder: Olje & gass, IT, økonomi og ledelse.

HODE FOR HODER.

Vi opererer nok litt annerledes enn våre konkurrenter ved gjennomføringen av hvert oppdrag – det gjelder både metode og kompetanse. Rådgivere med universitetsgrad innen HR-fag får gjennom tette dialoger en dypere forståelse av både arbeidsgivers og kandidatens behov. Vi har rett og slett neser og hoder for headhunting.

GANG PÅ GANG.

Våre kunder kommer igjen – og igjen. Kandidater og arbeidsgivere sier at Mosaïque består av upartiske og dyktige rådgivere, og de anbefaler oss til andre. Kanskje fordi ingen i vår bransje kjenner Stavangerregionen bedre enn oss. Og kanskje fordi vi også har kontaktnett utover i Europa.

Vi er klar for ditt oppdrag – enten du vil ha ny medarbeider eller ny jobb.

MOSAÏQUE Headhunting

EN KLOK INVESTERING

Verkgsgaten 62, 4013 Stavanger. Telefon 51 85 41 60. E-post: info@mosaique.no • www.mosaique.no

"Mosaïque har tatt de første skrittene ut i verden. I første omgang har vi konsentrert oss om å finne kandidater fra EU-land – det gir få kulturforskjeller. Vi har nå et velsmurt research-apparat i åtte land."

Siv Karin Berg, direktør
Mosaïque International

Rosenkilden distribueres til private og offentlige virksomheter på Jæren og i Ryfylke.

Priser 2009: (størrelser angitt med BxH)

Helside: (utfallende) 210x297 mm, 186x270

Halvside: 186x134 mm (ligg.)

Kvartside: 186x65 mm (ligg.)

Innstikk: pris etter avtale. Fem prosent rabatt for medlemmer.

Kr. 17.850.-

Kr. 10.500.-

Kr. 5.750.-

For mer informasjon kontakt:

Helge Gunnar Nesse på telefon: 51 51 08 85 eller 952 16 622 eller e-post: nesse@stavanger-chamber.no.

Frist for innlevering av materiell for neste nummer er 15. desember

Trykk: Kai Hansen Trykkeri AS

SIKT HØGARE PÅ JÆREN

Du kan nå etablere deg saman med suksess-
rike jærbedrifter på Bryne, Klepp og Ganddal.

Grunnsteinen tilbyr tomter og lokale for
industri, kontor, sentrums- og storhandel
gjennom mellom anna Bryne industripark,
Forum Jæren, Motehuset Bryne Torg
og Jæren handlepark.

**Brei
presentasjon
følgjer med
januarutgåva av
Rosenkilden.**

grunnsteinen

VERDISKAPEREN

For lenge å vente? Gå inn på heimesidene våre i dag,
eller ring Terje Hamre på 906 15 715 eller Harald Gudmestad på 991 61 305.
www.grunnsteinen.no • www.forumjaren.no